На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

№ 163 (515)
Серада, 9 верасня 1998 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень

Кошт: у кіёсках і крамах — 4000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

Надвор'е

9 і 10 верасня на тэрыторыі рэспублікі захаваецца пераменная воблачнасць, пераважна без ападкаў. Вецер паўднёва-ўсходні, 3—8 м/с. Тэмпература паветра ўначы +4...+9, удзень +16...+21.

Дзень беларускага пісьменства

З лампадай духоўнасці

З глыбінь стагоддзяў ідзе да нас нязгаснае святло — святло беларускага пісьменства.

На гэты раз галоўныя ўрачыстасці з нагоды свята прайшлі 6 верасня ў Оршы — на радзіме класіка нацыянальнай літаратуры Уладзіміра Караткевіча.

На здымку: *хросны ход з лампадай духоўнасці на вуліцах Оршы.*

Фота Яўгена КАЗЮЛІ, БелТА.

Ряд санкционированных пикетов проведут с 9 по 12 сентября в Минске представители ОГП

Ряд санкционированных пикетов планируют провести в ближайшие дни в разных точках Минска представители столичной организации Объединенной гражданской партии (ОГП). Цель акций — выражение протеста против преследований за политические взгляды и нарушения прав человека в Беларуси, а также поддержка гражданской инициативы Хартия'97.

Как сообщил пресс-центр ОГП, пикеты пройдут: 9 сентября — с 14.00 до 16.00 — на площади Свободы; 10 сентября — с 16.00 до 18.00 — напротив Червенского рынка по улице Маяковского; 11 сентября — с 16.00 до 18.00 — по улице Могилевская, возле дома N 5; 12 сентября — с 11.00 до 13.00 и с 15.00 до 17.00 на площади Притыцкого.

Наталья КУЛАГИНА, БелаПАН.

Трагедия

Смертельный букет

Новый учебный год в средней школе поселка Оболь Шумилинского района начался со страшной трагедии. Накануне поздно вечером на дачном участке была смертельно травмирована электротоком 41-летняя рабочая керамического завода, одна воспитывающая троих детей. Погибшей хотелось как подобает отправить в школу детвору, а не поживиться на картофельном поле, как сообщалось ранее. Правда, выбрала для этого женщина не самый лучший путь. За недостающими цветами мать направилась на огород электрика своего предприятия, страстного цветовода.

Только не могла знать несчастная, что тот, чтобы обезопасить цветник от непрошеных гостей, обнес территорию проводом и пустил по нему ток. К счастью, перед гибелью мать успела крикнуть и предупредить бывшую с ней дочь о смертельной опасности. Опрометчивое решение нарвать цветов в чужом огороде стоило одному человеку жизни. Степень вины в случившемся 59-летнего умельца-электрика определит прокуратура.

Роковое, на первый взгляд, стечение обстоятельств наводит на грустные размышления. Нищета, бедность, убогость нашей жизни толкает одних на воровство. Другие, чтобы уберечь плоды труда своего, готовы пойти на самые крутые меры, о которых пишут СМИ. Когда же мы все заживем по-человечески?

Владимир ШКАРУБА.

У фильмов Дашука — свое лицо

Новый сезон Белорусский союз кинематографистов открывает ретроспективой фильмов режиссера, народного артиста РБ, лауреата Государственной премии СССР, заслуженного деятеля искусств Беларуси Виктора Дашука.

Как стало известно корреспонденту БелТА, в эти дни в кинозале Белорусского союза кинематографистов состоится показ двух частей фильма "У войны не женское лицо", в конце месяца — документального фильма "Витебское дело".

Всего же на счету известного белорусского кинорежиссера, которому 16 сентября исполняется 60 лет, около ста фильмов. Многие из них признаны лучшими произведениями мирового документального кинематографа.

Оксана ОСПИЩЕВА, БелТА.

Праблемы

Сцеражыся матацыкла і мапеда

Перажыць гібель свайго дзіцяці — найгоршае выпрабаванне лёсу для чалавека. Асабліва балюча, калі абрываецца жыццё дзетак недарэчна, з-за аслабленай пільнасці, а то і нядбаласці іх бацькоў. У гэтым сэнсе сёлетні жнівень стаў сапраўды страшным з-за дзіцячага траўматызму на дарогах Віцебшчыны. Дзе былі дарослыя, калі позна вечарам у Полацкім раёне 7-гадовы хлопчык узяў мапед і вырашыў пакатаць на ім свайго 10-гадовага сябрука? Юныя свавольнікі без святла фараў паехалі па паласе сустрэчнага руху, дзе сутыкнуліся з іншамаркай. Зразумела, яе кіроўца ў такой сітуацыі не мог пазбегнуць наезду, у выніку якога меншы хлопчык адразу загінуў, а ягоны пасажыр атрымаў цяжкія траўмы.

Смяротным зыходам завяршылася дарожнае здарэнне ва Ушачскім раёне. Падлетак з Наваполацка, быўшы за рулём матацыкла, наехаў на праезжай частцы дарогі на свайго равесніка з мясцовага райцэнтра. Ад моцнага ўдару пешы хлопец загінуў. У шэрагу іншых выпадкаў падлеткі на матацыклах засталіся жывыя, але, не справіўшыся з кіраваннем тэхнікі, траплялі ў кюветы з цяжкімі траўмамі. Новы навучальны год яны сустрэлі на бальнічным ложку. Толькі за 11 жнівеньскіх дзён у рэгіёне адбылося 9 аварый на дарогах з удзелам матацыклістаў, у выніку якіх загінула 3, а 8 удзельнікаў руху атрымалі раненні рознай ступені цяжкасці.

Уладзімір ШЫК.

Митинг в Солигорске

Шахтеры требуют, чтобы за свою тяжелую и опасную работу они получали в месяц хотя бы 400 долларов

На днях в Солигорске Независимым профсоюзом горняков был проведен митинг. Около 200 шахтеров и рабочих производственного объединения "Беларуськалий" вышли с транспарантами и бело-красно-белыми флагами на улицы города, чтобы привлечь к своим проблемам внимание президента, правительства Республики Беларусь, а также администрации ПО "Беларуськалий".

Участники митинга требовали достойной оплаты за свой труд. Был выдвинут ряд требований, касающихся механизма реализации дивидендов.

Кроме того, митингующие хотели обратить внимание органов государственной власти и управления на несовершенную пенсионную систему и низкий уровень пенсионного обеспечения шахтеров, который не позволяет удовлетворить даже минимальные потребности пенсионера. А поэтому в список своих требований они включали следующее:

— размер пенсии не может быть ниже уровня минимального потребительского бюджета;

— размер пенсии должен и обязан быть зависим от условий труда и размера отчислений страховых взносов, отчисляемых от фонда оплаты труда;

— развивать в Республике Беларусь дополнительное пенсионное обеспечение за счет средств предприятия.

— Данную акцию мы начали готовить еще с июня, — говорит председатель региональной организации Независимого профсоюза горняков Николай Новик. — Наши письменные обращения в органы государственной власти и управления остались без ответов. Поэтому, чтобы заострить внимание органов государственной власти и администрации ПО "Беларуськалий" на наших проблемах, мы организовали это публичное мероприятие. Вопрос об увеличении заработной платы подымался еще в 1991—1992 годах. Тогда, в немалой степени благодаря шахтерским забастовкам, было подписано временное соглашение. Оно давало право предприятию устанавливать свои форму, систему и оплату труда. Некоторое время рост зарплаты отвечал росту стоимости потребительской корзинки. Сегодня эта диспропорция нарушена в 2,5 раза.

После обвала белорусского рубля, когда доллар на черном рынке стоит 110 "зайцев", — продолжает Николай Новик, — даже забойщик не получает двухсот долларов. А что же говорить о других рабочих! Я считаю, что именно сейчас профсоюз публично должен поднимать эту и другие проблемы. Поэтому мы требуем, чтобы заработная плата шахтера равнялась хотя бы 400 долларам.

Алла АМЕЛЬЧЕНЯ.
Фото автора.

Васіль ГРОДНІКАЎ

Мужыкі-сталічнікі, дазвольце даць вам адлуп,

або Чаму некаторыя лідэры з кепскім зрокам набіваюцца вяскоўцам у павадыры

Больш за дзесятак лідэраў розных партый, рухаў, прафсаюзаў, сабраўшыся на адну старонку ў "Белорусской газете" (13 ліпеня г.г.), ледзь не наперабой выказвалі свае запаветныя думкі "о положении в сельском хозяйстве, необходимости и направленности реформ". Накінуўся я на гэтую чытаніну, як галодны на хлеб, а пасля аж жахнуўся: хто — у боб, хто — у гарох! І нешта падказала мне зняць грэх з душы за працяглае маўчанне па гэтай тэме, у якой жыву, "купаюся". Таму што не мог ужо ўтрымацца: жаўлакі на скронях хадуном хадзілі, рука па калене б'е, брыдкі сялянскі лексікон на язык лезе... І вырашыў я гэтым панам даць адлуп. Ну, адлуп не адлуп, а паглядзець на тыя "положения" "необходимости" і "направленности" са свайго вясковага падворку. Праўда, хоць і не раўня мае тытулы тытулам тых мужыкоў-сталічнікаў і пагорак мой не дужа высокі, чым іхнія званіцы, затое я бліжэй за іх да "необходимости и направленности реформ", пра якія, рассеўшыся, пэўне, на мяккіх канапах, баяць сталічныя павадыры.

Седзячы на прызбе і пыхкаючы самакруткай (танныя цыгарэты прадаюць у час уборкі толькі механізатарам), буду баяць я і вам, і тым панам пра тое, што непакоіць нас, вясковых жыхароў. Можа, і пачуюць тыя лідэры. А калі не пачуюць, то і на гэта ёсць "аб'ектыўныя" прычыны: званіцы нашых павадыроў звычайна такія высокія, што адтуль можна толькі слухаць, а не чуць...

Якая птушка, такі і галасок

Дык каму ж першаму даць адлуп? Таму, хто — у боб, ці таму, хто — у гарох? Кампанія гэтая падзялялася на два "направления". Адны — за калгасы і саўгасы, але з навядзеннем адпаведнай касметыкі. Другія — за рашучыя змены. Праўда, ні ў адных, ні ў другіх амаль нічога не гаворыцца аб "направлениях", аб тым, што ж трэба такое радыкальнае зрабіць, каб нарэшце зняць з дзяржавы жабрацкую торбу з надпісам: "Харчовая праграма". Канешне, на адной газетнай паласе гэта табе не на калгасным полі, дужа не разгонішся. Але ж...

Давайце зірнем на пазіцыю тых, продкі якіх некалі з рознымі "галавакружэннямі" правялі славутую на ўвесь свет калектывізацыю, — камуністаў. Справядліва, на мой погляд, сказаў лідэр расійскага "Яблыка" Р.Яўлінскі: "Там, дзе шмат камуністаў, там мала хлеба". І вось як мяркуе адзін з лідэраў ПКБ, вучоны чалавек Васіль Новікаў: "Толькі што мы верылі і будавалі адно, а сёння разварочваемся на 180 градусаў і гаворым: усё аддаць!"

Цікавая думка. Вось знайшоўся б тады, падчас усеагульнай калектывізацыі, такі разумны чалавек і сказаў бы: "Браточкі, што ж вы робіце? Што ж вы пад адзін грэбень усіх і ўсё заганяеце ў калгас? Што ж вы ўсіх заможных і працалюбівых сялян пайменавалі кулакамі, адну палову з іх топіце ў крыві, другую — выкідваеце з дзецьмі ў глыбокія снягі Сібіры і тундры? Што ж вы ліквідоўваеце кулацтва як клас, а разам з ім пускаеце на згубу не толькі зямлю, але і лепшыя якасці селяніна — працавітасць, зацікаўленасць у сваёй працы, дбайнасць пра зямлю і любоў да яе?"

Так пачынаўся той канец, які неадступна крочыў разам з бальшавікамі-камуністамі на працягу ўсяго "прагрэсіўнага шляху развіцця сацыялістычнай сельскай гаспадаркі". Сёння і камуністы і іх спачувальнікі з ліку "арцельных актывістаў" — сённяшнія вясковыя пенсіянеры і маладая "атава" — прыхільнікі "камуністычнага ўкладу вясковага жыцця" ясна бачаць адно: шлях быў выбраны няправільна. І няхай сабе некаторыя артадаксальныя вучоныя і сёння яшчэ сцвярджаюць, што ў свой час калгасы адыгралі, асабліва ў час вайны, сваю станоўчую ролю, — скажу прама: гэта прапагандысцкія выкрутасы з мэтай апраўдаць памылковую і надзвычай згубную палітыку камуністаў у вёсцы. Былі, вядома, і бязбедныя гады, але заўсёды прадукцыя сельскай гаспадаркі па сабекошце намнога перавышала сусветна дапушчальныя нормы затрат на яе вытворчасць.

І сёння адзін з лідэраў беларускіх камуністаў В.Новікаў не стамляецца сцвярджаць: "Тое, што прыватная ўласнасць — панацэя ад усіх бедаў, гэта, выбачайце, чарговае глупства".

Нагадаю, хоць, як кажуць, гэта і сякера пад лавай, але пры дапамозе гэтага "глупства" земляробы-землеўладальнікі на Захадзе паставілі справу так, што і раней, і цяпер не ведаюць, куды збываць мяса, малако, хлеб... (От, нам бы іх клопаты!) Ад гэтага "глупства" ў іх каровы, што даюць больш за нашых разы ў тры малака, выбракоўваюцца як нізкадойныя і здаюцца на мясабойню. Бычкі і парсючкі нагульваюць такое прыбаўленне ў вазе, што нашым калгасным худобам і не снілася. Зямля родзіць у двачатры разы больш умалотныя ўраджаі, чым нашы бяскрайнія арцельныя нівы. Там — новыя тэхналогіі, высокая культура земляробства і жывёлагадоўлі, здабыткі навукі, уласная зацікаўленасць. А ў нас да сённяшняга дня правяць баль старшынёўскі і брыгадзірскі мат-перамат, страх калгасніка перад начальствам, неахайныя адносіны да працы. Вечная нястача грошай, угнаенняў, тэхнікі, культуры сельскагаспадарчай вытворчасці, як дрыгва, засмоктваюць вёску на самае дно.

Дык там, значыцца, глупства, а мы — самыя разумнейшыя на свеце? Давайце, нарэшце, перастанем цямніць і скажам адкрыта: не, гэта там — "галавасцікі", а мы — "вушасцікі". Там галавой думаюць, а мы толькі вушамі, гэта значыць, слухаем і робім тое, што нам скажа начальства на рэспубліканскіх селектарных нарадах, з экранаў тэлевізараў, з радыёперадач і нават з верталётаў, нарэшце, з тэлефоннай трубкі ад раённай "вертыкалі".

Ну, давайце ўспомнім, як камуністы спрабавалі быць больш разумнымі. Памятаеце, як калісь стымулявалі вёску да большай вытворчасці прадукцыі? То ўзбуйнялі, то драбнілі калгасы, потым прыдумалі саўгасы, плацілі натурай, потым аднымі "палачкамі", затым грашыма, грашыма ўперамешку з натурплатай, брыгады драбнілі на звенні, уводзілі гасразлік, саўгасы ператваралі ў калгасы, адпускалі ланцужок "свабоды", заганялі ў рынак, спрабавалі акцыяніраваць...

Але гэтага, выходзіць, мала. Камуніст В.Новікаў прапануе вышэйшаму начальству: "Няхай бы паспрабавалі праводзіць эксперыменты ў розных гаспадарках з розным узроўнем развіцця вытворчасці, каб вызначыць, што ўсё-такі лепш".

Ну, браточак вы мой, камуніст! Колькі ж можна эксперыментаваць? Гэта ж усё-такі не мышы і не жабы, а жывыя людзі! Вы ж вучоны, вы ж гэта павінны ведаць. Але, заблудзіўшыся ў развагах, спадар В.Новікаў прыходзіць да "арыгінальнай" высновы: "Што датычыцца сённяшняга дня, — гаворыць ён, — калі невядома, што мы пабудавалі і што будаваць далей, на мой погляд, трэба захаваць тое, што ёсць. Як кажуць, "не до жиру, быть бы живу".

Вось, аказваецца, што сёння хвалюе перш-наперш камуністаў: філасофскае разуменне таго, што ў палітычным аспекце мы пабудавалі: рынкавы сацыялізм, дзікі капіталізм, памяркоўны капіталізм з цывілізаванай фізіяноміяй і сацыяльным выглядам?.. Вось вызначым, аказваецца, палітычны шлях і тады... Тады ўжо накормім краіну! Тады і каровы будуць ахвотна і многа даіцца, жывёла нагульваць добрую вагу, перастане здыхаць скацінка, мужыкі перастануць піцькрасці, калгасныя палеткі закрасуюцца стопудовымі ўраджаямі. Галоўнае, якой дарогай вы ідзяце, таварышы?! Але, як той казаў, не спяшайся, каза, у лес: ваўкі твае будуць!

Спадар В.Новікаў яшчэ лічыць вар'яцтвам "выводзіць сёння сельскую гаспадарку на свабодныя рынкавыя рэйкі". Але чаго вартая яго наступная заўвага: "Тыя, хто сёння гаворыць аб тым, што калгасы і саўгасы — учарашні дзень, нічога не прапануюць узамен!" І тут жа раіць: "Сёння трэба зрабіць так, каб не развалілася тое, што ёсць. Жыццё пакажа, што эфектыўней".

А далей яшчэ цікавей. "Накармілі фермеры краіну? Ва ўсякім выпадку сёння — не, гэта толькі прэса пастаралася раздуць усялякія гісторыі пра іх... Але чалавека трэба зрабіць уласнікам і не проста ўласнікам, а ўласнікам па яго працаўкладанні (я не разумею. А вы? — **В.Г.**). Каб чалавек быў зацікаўлены ў сваёй працы, каб ён быў гаспадаром з вялікай літары".

"Канкрэтных" прапаноў — пад самую завязку. Лозунгаў і заклікаў — гэта, мусіць, пане-камуністы па звычцы, — кінута таксама не шкадуючы. І, як гэта часта бывае ў палеміцы, перабытана капуста з іржышчам. Адным словам, як у тым каламбуры: на тое лета, пасля абеда, гэткаю парою.

Не буду вас, паважаныя чытачы, доўга мучыць цытатамі камуністычнага лідэра, а толькі прывяду канцоўку яго роздуму: "Навука павінна быць флагманам! Яна павінна вызначаць: куды і як ісці... А што датычыцца наогул сітуацыі ў сельскай гаспадарцы, то не такая яна ўжо ахавая, каб гаварыць, што наступіў канец свету. І потым жа канец — гэта пачатак нечага..."

Ну, як той казаў, прыехалі, злазь! Што тут скажаш?! Андрэй Кузьму — родны Хведар...

Колькі было эксперыментаў, спроб, колькі з'елі навукова-даследчыя інстытуты грошай, каб паказаць дарогу сляпым і неразумным сялянам! Колькі з'ездаў, пленумаў, партыйна-гаспадарчых актываў і розных іншых "калектыўных галоў" вызначалі "основные направления" развіцця сельскай гаспадаркі па калісьці няправільна вызначаным шляху да камунізму! Але і гэтага мала. Аказваецца, па-камуністычнаму шлях яшчэ канчаткова не вызначаны і яго зноў трэба шукаць метадам спроб і памылак, эксперыментамі і вопытамі над людзьмі. Так і хочацца спытаць: паночак, а калі ж нашым людзям можна за стол сесці і добра паесці? І чуецца ў адказ: пачакайце, ганчар у чарапку есці варыць!

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Чулі?

Уладзіміра Плешчанку кінулі за краты

2 верасня старшыня Віцебскай Рады БНФ "Выбар" Уладзімір Плешчанка быў затрыманы ў сувязі з падазрэннем на памагатага небезвядомага Мірона, які ўзяў на сябе адказнасць за знікненне бюста А.Суворава ў абласным цэнтры ў ноч з 31 жніўня на 1 верасня. Сяброў Рады Б.Хамайду і Ю.Карпава, якія таксама былі затрыманы, пасля 7 гадзін знаходжання ў міліцыі выпусцілі.

На допыце ў якасці сведак Б.Хамайда і Ю.Карпаў фактычна адмовіліся даваць тлумачэнні. Першы — з-за адсутнасці прадстаўніка Рады БНФ, другі — з-за непрымальных для сведкі пытанняў, якія зневажаюць яго гонар.

4 верасня следчым Аўчыннікавым было прад'яўлена Плешчанку абвінавачанне па арт. 201 ч. 2 КК РБ "Злоснае хуліганства, якое вызначаецца выключным цынізмам і дзёрзкасцю" (да 5 год вязніцы), ды арт. 225 ч. 2 КК РБ "Наўмыснае знішчэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей" (да 2 гадоў вязніцы). Выконваючы абавязкі пракурора Кастрычніцкага раёна Віцебска Ул.Казлоў вынес пастанову аб арышце падазронага з фармулёўкай: "Знаходзячыся на волі, можа перашкодзіць выкрыццю злачынства". Але ні фактаў затрымання на месцы здарэння, ні відавочцаў здарэння, ні відавочных слядоў злачынства ў пастанове не ўзгадваецца. Пры прад'яўленні абвінавачання і ў пракурора прысутнічаў віцебскі адвакат Ул.Шайкевіч.

Цяпер старшыня Віцебскай Рады БНФ "Выбар" Ул.Плешчанка знаходзіцца ў віцебскім следчым ізалятары, дзе ўтрымліваўся беларускі паэт С.Адамовіч.

50-гадовы Ул.Плешчанка — адзін са стваральнікаў БНФ "Адраджэньне" ў Віцебску, прысутнічаў на 1-м ягоным з'ездзе ў Вільні ды іншых. На працягу сваёй палітычнай дзейнасці неаднаразова прыцягваўся да адміністратыўнай адказнасці, адсядзеў 25 сутак і пакараны штрафамі да 60 мільёнаў рублёў. Таксама праходзіў у якасці абвінавачанага па крымінальнай справе аб публікацыі ў газеце "Выбар" верша С.Адамовіча "Убей президента".

Юрась КАРПАЎ.

Анонс!

"Калісьці мне ў школе сказалі: "Едзьце ў Кунцаўшчыну, Вяснянку. Там для вас, беларусаў, ёсць спецыяльныя школы". У мяне складваецца такое ўражанне, што нас аб'ядноўваюць у гэтыя школы, каб пэўным структурам было лягчэй адсочваць і беларускамоўных дзяцей, і іх бацькоў, — узрушана гаворыць Іван Мікалаевіч Іокша. — Хутка ў нас будуць беларускія гета..."

(Артыкул Ганны Соусь "Чаму браты Іокшы не пайшлі ў школу" чытайце на 4-й староцы.)

Вы — з "Народнай воляй", "Народная воля" — з Вамі!
Да заканчэння падпіскі на IV квартал — 2 дні. Не спазніцеся!

Народная Воля

9 ВЕРАСНЯ 1998 г.

ЮНЕСКО любит белорусских детей и ученых

В сотрудничестве Беларуси с ЮНЕСКО ожидаются перемены в лучшую сторону. Об этом заявил находившийся в Минске генеральный директор ЮНЕСКО Федерико Майор. По его словам, планируется выделить более 2 миллионов долларов для нужд белорусских детей, пострадавших от аварии на Чернобыльской АЭС, а также 500 тысяч долларов на развитие белорусской науки в области изучения солнечной энергии.

Состоялась встреча генерального директора ЮНЕСКО Федерико Майора с премьер-министром Беларуси Сергеем Лингом.

По итогам встречи был подписан Меморандум о сотрудничестве между Республикой Беларусь и ЮНЕСКО.

Максим ТИТОВ, БелаПАН.

Опять пошутили...

В спешном порядке пришлось менять гостиницу, чтобы провести ночь с воскресенья на понедельник, гостям Гомеля: 12 итальянцам, одному англичанину, а также нашим соотечественникам, прибывшим в областной центр по различным делам. В воскресенье вечером неизвестный позвонил в дежурную часть УВД облисполкома и сообщил, что гостиница "Турист", в которой они разместились, заминирована. Взрыв назначен на 5 часов утра. Всех проживающих срочно разместили в гостинице "Гомель". Как и предполагалось, вечерний звонок в милицию оказался чьей-то скверной шуткой, кстати, эпизодически повторяющейся. По факту ложной тревоги возбуждено уголовное дело.

Виктор КОТОВ, БелТА.

Криминал

Шерше ля фам

Не пришлось воспользоваться прошедшими выходными сотрудникам уголовного розыска Управления внутренних дел Гомельского облисполкома. Утром в пятницу на лестничной площадке одного из домов областного центра был обнаружен труп с многочисленными ранениями учредителя ТОО "Иса". Рядом в квартире находились убитые тем же способом его знакомая Д. и ее малолетний сын — первоклассник Артур.

Первоначальная версия о денежных "разборках" или вымогательстве вскоре отпала. Собирая по крупицам факты, шаг за шагом оперативники сужали диапазон поиска и вскоре вышли на подозреваемого. В воскресенье он был задержан.

Как сообщил корреспонденту БелТА начальник Управления уголовного розыска МВД республики Беларусь, полковник милиции Юрий Гайдаш, принимавший непосредственное участие в оперативно-розыскных мероприятиях, жестокое убийство совершено на почве неприязненных отношений между мужчинами. Но не исключено, что поводом для этого стала женщина. Ее малолетнего сына убийца устранил как нежелательного свидетеля, поскольку все четверо хорошо знали друг друга.

Виктор КОТОВ, БелТА.

Происшествия

Огонь и жизнь — несовместимы

В дачном домике в 30 километрах от Полоцка нашли свою смерть в огне 16-летняя девчушка и ее приятель — 23-летний местный житель. Они воспользовались ключом, который хозяин дачи, работник Полоцкой ТЭЦ, давал матери погибшей, смотревшей в его отсутствие за домом. Молодые весело проводили время и даже заночевали в домике. Под утро вспыхнул пожар предположительно от непотушенной сигареты. Пожарные уже были не в силах спасти людей.

Десятикласснику одной из школ Витебского района Андрею Н. повезло больше, хотя не удалось избежать сильных ожогов из-за неосторожного обращения с огнем. Он нечаянно облил себя бензином в темном подвале из протекавшей канистры, за которой сюда спустился. Лампочка до этого перегорела, а юноша, ничего не подозревавший, зажег в темноте зажигалку и вспыхнул факелом. Теперь врачи прилагают усилия, чтобы спасти ему жизнь. Помимо этих двух случаев, на Витебщине только за одну неделю произошло 32 других пожара, принесших значительный ущерб и унесших жизнь еще одного человека.

Владимир ШИК.

Васіль ГРОДНІКАЎ

Мужыкі-сталічнікі, дазвольце даць вам адлуп,

або Чаму некаторыя лідэры з кепскім зрокам набіваюцца вяскоўцам у павадыры

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сёрбай юшку — на дне гушча!

Мне надзвычай цікава было ведаць думку старшыні Беларускага савета калгасаў Антона Юнцэвіча, саюз якога мае не апошняе дачыненне да той палітыкі, якая давяла свае арцелі "да ручкі". Якой жа ён, яго саюз і "саюзнікі" бачаць перспектыву калектыўнай гаспадаркі?

"Іх (калгасаў. — **В.Г.**) нармальнае далейшае развіццё магчыма толькі пры правільных узаемаадносінах вытворчасці з цаной на рэалізацыю калгасамі прадукцыі. Цана павінна стымуляваць вытворчасць".

Ну, а калі не стане стымуляваць? Было ж такое і неаднойчы!

Зноў чарговы эксперымент: павялічыць цану на сельскагаспадарчую прадукцыю. Я разумею, што сённяшні непарытэт цэн — гэта быццам намыленая вяроўка на шыі калгасаў і саўгасаў. Але, дапусцім, узвінцілі цэны да ўзроўню прамысловых тавараў. Каўбасу, якую так любіць наш электарат, паднялі да 700—800 тысяч, мяса — да паўмільёна, малако — трыста тысяч за літр, бульба — столькі ж, хлеб па сто пяцьдзесят тысяч. Ну, і што з таго? На першым часе калгасы і саўгасы вольна ўздыхнуць, набудуць новую тэхніку, паліва, угнаенні, хімікаты, насенне. Магчыма, дзе-нідзе пяройдуць на найноўшыя тэхналогіі, значна павялічыцца зарплата калгаснікаў. А як жа быць пенсіянерам? А бюджэтнікі, асабліва настаўнікі, медыкі, работнікі культуры, сацыяльнай сферы і паслуг з іхнімі мізэрнымі зарплатамі? Ці не будзе гэта такім жа "шахцёрскім" эксперыментам, што некалі выклікаў у Расіі ланцуговую рэакцыю па росце і дысбалансе цэн і зарплаты? Хто бліжэй да міскі, той і сёрбае? Значыць, па А.Юнцэвічу, мы, падаткаплацельшчыкі, акрамя бюджэтных уліванняў у калгасна-саўгасную эканоміку, павінны падтрымліваць яе яшчэ коштам харчовых тавараў? Не, браточкі, хто не ўтрымаўся за грыву, таму і хвост не дапаможа!

Да таго ж, што надзвычай важна, застануцца незапатрабаванымі галоўныя фактары зацікаўленасці селяніна ў павелічэнні вытворчасці — уласны інтарэс і свабода. Без іх, я ўпэўнены, па-ранейшаму на вёсцы будуць піць-гуляць, красці (магчымасці будуць расці ў адпаведнасці з ростам даходаў і забяспечанасцю гаспадарак), асабістай зацікаўленасці, асабліва ў самога калгасніка, як не было, так і не будзе. Будзе панаваць нязменна галоўны і, здаецца, вечна жывучы (пакуль існуюць калгасы) прынцып: "Тваё, маё — калгаснае".

Спадзявацца на тое, што калі ў калгасах будуць больш плаціць, то тады чалавек стане больш працаваць, — дарэмная надзея. Калгасы і саўгасы, іх арганізацыя працы, іх галоўны прынцып, іх антысялянская ідэалогія — вось той глыбокі роў, які адгароджвае "сваё" ад "нашага", а "наша" — ад зацікаўленай і свабоднай стваральнай працы, ад ініцыятывы, старання, перажывання за вынікі ўласных намаганняў. На жаль, у гэтых якасцях шмат хто з павадыроў не бачыць вышэйшага сэнсу, па-бальшавіцку спадзеючыся на прынцып: не хочаш — прымусім!

Я пераканаўся ў адным: пакуль чалавек (я маю на ўвазе толькі вясковага жахара) будзе ведаць і разумець, што "ўсё вакол калгаснае, усе вакол — маё", ён будзе калгасным парабкам, "вінцікам", "пешкай", безыніцыятыўным і абыякавым выканаўцам распараджэнняў вышэйшых "настаўнікаў". І каля гэтай ужо "перафарбаванай" кармушкі зноў будуць жыраваць, як быкі на бровары, усякія звеннявыя, памочнікі брыгадзіра і брыгадзіры, рахункаводы і іх памочнікі, розны іншы "чынавенскі" люд. І з'ядуць усё, і прап'юць, і парааскрадаюць, і прафукаюць... Астатняе, што застанецца, пакінуць калгасным парабкам, параіўшы напаследак: "Сёрбайце юшку — на дне гушча!".

Няўжо гэта цяжка зразумець, пралічыць, прадугледзець, ведаючы (спадзяюся) сутнасць вясковага жыцця і яго філасофію, адносіны начальства да сялян і сялян да начальства, "свайго" і "нашага". Думаеце, калі калгаснік наб'е кішэні грашыма, то ў яго зменіцца тая філасофія адносін да працы ці стане больш зацікаўленым яго погляд на калгас? Не, і яшчэ сто разоў не! Калгас быў, ёсць і будзе крыніцай, дзе можна, не з'язджаючы з наседжанага месца, зарабіць такую-сякую капейку, украсці на выпіўку, папоўніць свае прыпасы і працаваць, "валяючы ваньку". Таўкач заўжды муку пакажа!

Пры сустрэчы з аграрнікамі і ў прыватнай перапісцы з імі мяне спрабуюць пераканаць, што, маўляў, ліквідаваўшы непарытэт цэн на сельскагаспадарчую прадукцыю, справы пойдуць значна лепш. Згодзен, пойдуць лепш, але гэта не вырашае застарэлую, а таму і звыклую праблему, — сабекошт выраблямай прадукцыі. Выкажу думку, якая, спадзяюся, засядзе ў горле не аднаго аграрніка. А ці варта, скажам, павялічваць закупачныя цэны на малако, калі гаспадаркі не жадаюць, не могуць (або ёсць іншыя прычыны) паляпшаць дойны статак, павялічваць такім чынам удоі ад кожнай каровы да сярэднееўрапейскага ўзроўню? Ці будзе стратным малако, калі яго будуць надойваць ад каровы не па 2—3 тысячы літраў у год, як цяпер, а, скажам, па 7—8 тысяч літраў? А ўкараніўшы галандскую тэхналогію па адкорме тых жа свіней, пры якой прыбаўленне ў вазе ў 2,5 раза большае, на столькі ж скарачаюцца тэрміны адкорму. А з хлебам, бульбай, гароднінай? Хіба наш кліматычны пояс чым-небудзь асаблівым адрозніваецца ад польскага, літоўскага, дацкага, нямецкага?.. Цяжка?.. А як жа! Цяжка! Але трэба! Увесь свет бярэ сёння не колькасцю, а якасцю, якая потым ператвараецца ў колькасць. А ў нас па-ранейшаму, вобразна кажучы, зайцы поле гнояць ды коні такія дагледжаныя, што на выгане вароны на спіны садзяцца.

Усё гэта, асмелюся сцвярджаць, амаль усім нашым калгасам і саўгасам (дапускаю толькі рэдкія выключэнні) не пад сілу. Гэта пад сілу толькі прыватнікам, людзям, якія пакладуць на гэтыя ноу-хау ўласныя, кроўныя грошыкі. А тыя сродкі, што дае арцелям дзяржава "на падтрымку штаноў", яна ж і кантралюе — толькі для таго, каб не спаўзлі ні "штаны", ні, крый Божа, "споднікі". Пры такім вядзенні спраў у сельскай гаспадарцы мы заўсёды будзем шчаслівыя на ўзроўні адпаведнага выслоўя: "Ёсць хлеб і да хлеба, то дзякуй Богу!" А ці ж гэта тая планка, да якой трэба цягнуцца? Калі ж справы будуць ісці так або прыкладна так, то нашы дзеці і ўнукі будуць толькі тое і рабіць, каб зараблядь грошы для нашых арцеляў на тое, каб у іх не спадалі ні "штаны", ні "споднікі". А дзяржава і надалей будзе "стаяць на вушах" у час сяўбы, касьбы, жніва, уборкі бульбы, зімовастойлавага перыяду, аддаючы шмат сіл і трыльёны рублёў на падтрымку грамадскага сектару. І не будзе ніякай увагі прыватнай частцы, якая ўжо сёння дае амаль палову прадуктаў харчавання. Чамусьці ў галаву прыйшло параўнанне: Анціп замест таго, каб схадзіць у лазню, трэцца аб вушак, апраўдваючыся, што дужа чухацца любіць. Што, дзяржаве няма дзе больш сіл прыкласці, а толькі і клопату пра надоі, прывагі ды барацьбу за хлеб? Даруйце, панове, гэта селяніну. Ён без вашай дапамогі і падказак зробіць усё найлепшым чынам.

Я не думаю, што спадар А.Юнцэвіч гэтага не ведае ці не разумее. І тым больш для мяне незразумелым з'яўляецца наступны тэзіс: "Эканоміка калгасаў не можа больш нармальна існаваць ва ўмовах надзвычай жорсткага адміністрацыйнага ўціску (А пры проста жорсткім або блізкім да таго, выходзіць, можа? — **В.Г.**). Эканамічная самастойнасць гаспадарак па законах рынкавай эканомікі — вось найбольш кароткі шлях выхаду з сённяшняга крызісу на вёсцы".

А памятаеце, што сцвярджаў спадар-камуніст В.Новікаў: "Я лічу, што гэта вар'яцтва — выводзіць сёння сельскую гаспадарку на свабодныя рынкавыя рэйкі".

Цяжка сказаць, хто з іх — у боб, хто — у гарох, але бачу, што абодва, бедалагі, заблудзіліся: дарога недзе блізка, ды туман густы.

Але спадар старшыня А.Юнцэвіч працягвае ісці па "цаліку": "Калгасу патрэбен сапраўдны гаспадар (Значыць, сённяшнія старшыні калгасаў, якіх аб'ядноўвае Саюз, ужо гаспадары не сапраўдныя. — **В.Г.**). Ім можа стаць арандатар-кіраўнік на правах уласніка, скажам, на 10 год, з жаданнем працаваць на вышэйвыкладзеных умовах (г.зн. пры павышэнні цаны на сельскагаспадарчую прадукцыю і пры рынкавых адносінах. — **В.Г.**).

Ну, вось табе і на! Не кіем, дык палкаю — адной паганялкаю! Тут, браточкі, той выпадак, што фурман, можа, і добры, ды коні не вязуць.

Куды шыя — туды вочы

Але больш за ўсё мяне пацешыў старшыня Рэспубліканскай партыі працы і справядлівасці Анатоль Нятылькін. Апавядаючы пра сваю вандроўку ў Расію, ён расказвае, што, едучы "ад Масквы да Ленінграда (Санкт-Пецярбурга. — **В.Г.**), праязджаючы міма Бранска, Арла, я не бачыў ніводнага засеянага поля. Разумееце, ніводнага! Так, на агародах, у вёсках яшчэ нешта расце, аднак калгасныя палі зараслі травой. Але як толькі мы пераехалі граніцу, зусім іншая справа — воку прыемна паглядзець".

Не ведаю, ці быў дзе яшчэ, акрамя Расіі, спадар А.Нятылькін, але, мусіць, ён не падумаў пра тое, што замест 60—80 цэнтнераў збожжа з гектара мы збіраем толькі 25—27. Бульбы з гектара выбіраем 100—120 цэнтнераў замест 300—400. Надоям ад каровы ў 2,5 тысячы літраў малака радуемся, як дзеці (козы даюць больш!). Сена да новага выпасу шмат у якіх гаспадарках не хапае, часам цялят выменьваюць на гнілую салому, каб не даць да вясны паздыхаць жывёле. Не пароду паляпшаем, а выконваем распараджэнне прэзідэнта павялічыць на 10 працэнтаў пагалоўе калгаснага статку, вымяньваючы ў калгаснікаў цёлачак ад непрадукцыйных кароў на сена, салому, на тое, што ў каго засталося.

Дык чаго ж гэта ў некаторых лідэраў, як і ў кіраўніцтва дзяржавы, вірус славянскай інтэграцыі скрывіў шыю толькі на Усход? У добрым і ў дрэнным звяртаем увагу толькі на Расію. А няхай бы пабываў той жа спадар А.Нятылькін у Польшчы, Літве, Фінляндыі, Даніі... Ды і не веру я гэтаму "вандроўніку". Яго ўсходні вектар прымушае замоўчваць той факт, што вось ужо трэці год Расія не збіраецца купляць хлеб за мяжой, абыходзіцца сваім, а мы і сёлета рыхтуем свірны пад замежны ўраджай. Ды і наогул, мне так думаецца, сёння ў нас такое становішча, што якраз і не варта радавацца, параўноўваючы сябе з вёскамі Расіі, а лепей схапіцца за галаву, прымерваючыся да фермерскага Захаду. Пара ўжо нарэшце зразумець: воцат — не гарэлка, а кума — не жонка.

Але, выходзіць, не такая ўжо гэта простая справа. "Той шлях, якім сёння ідзе Русь, — працягвае спадар А.Нятылькін, — да дабра не давядзе. Гэты метад — не для нас. Прыватнік не ў стане сёння падняць зямлю".

Вось і гэты, як той камуніст В.Новікаў, туды ж. "Прыватнік не ў стане..."

А ці спрабавалі вы? А хто-небудзь ці дапамог прыватніку хоць бы палавінай таго, што ідзе сёння на "падтрымку штаноў" нямоглым калгасам? Фермеру, прыватніку — кукіш, і той без масла. Ні крэдытаў, ні зямлі, ні волі. А ён, прыватнік, сёння без усякай дапамогі з боку ўлады значна выйграе ў дзяржсектара. Нагадаю, амаль палову сельгаспрадукцыі дае прыватны сектар. Што, гэтага не ведае спадар А.Нятылькін? Ведае. Ніхто не стаіць у селяніна-прыватніка над душой, ніхто не будзіць яго, каб ішоў на працу, ніхто не падказвае, калі трэба сеяць, касіць, убіраць, уцяпляць кароўнік, якога і колькі назапасіць насення... Ён усё робіць сам. Яму не патрэбна ні шматтысячная "вертыкаль", ні дзяржкантроль, ні "настаўнікі-селектаршчыкі", ні ўпаўнаважаныя раённай адміністрацыі. А з'явіўся б які з гэтых "грамацеяў" на яго падворак з падказкамі, то паслаў бы яго прыватнік туды, куды Макар цялят не ганяў...

"Канешне, калгасы сёння — анахранізм, — заўважае спадар А.Нятылькін, — Але гэта не значыць, што трэба поўнасцю разганяць калгасы і саўгасы — калі іх разагнаць, мы застанемся без кавалка хлеба".

Наколькі мне вядома, у апошнія гады ўсе, акрамя аграрнікаў, сцвярджаюць: няхай існуюць эканамічна моцныя калгасы, але паралельна дайце магчымасць развівацца прыватнаму сектару — фермерам, прысядзібным участкам. Рынак, калі ён запрацуе па-сапраўднаму, вызначыць кожнаму сваё месца: адным — жыццё, іншым — малітву за ўпакой. І толькі не трэба акуня вучыць плаваць. А то развялася цэлая зграя "настаўнікаў", адзін другога разумнейшы, а карысці ад іх — ніякай, затое шкоды хоць адбаўляй. І за гэта дзяржава яшчэ выдае ім немалыя аклады. Каб пладзіліся і развіваліся. На мой погляд, трэба толькі палітычная воля, каб даць селяніну сапраўдную свабоду (у першую чаргу — эканамічную), і не стане тады ў нашай краіне аўралаў, бітваў за новы ўраджай, надзвычайнага становішча ў час уборкі хлеба і бульбы, не будзе балець галава ў нашых дзяржаўных "дзятлаў". Але чаму ўлада гэтак скупіцца на волю для селяніна? Няўжо вольнае сялянства гэтак небяспечнае для рэжыму? Выходзіць-такі, што небяспечнае, калі гэтак раскашэльваецца на трыльённыя латы для паловы ад агульнай колькасці стратных калгасаў і саўгасаў.

Па сакрэту ўсяму свету

На Гродзенскай нарадзе па пытаннях аграрна-прамысловага комплексу прэзідэнт заявіў: калгасы і саўгасы з'яўляюцца асновай дзяржаўнай улады на вёсцы. А некалі, помніцца, на старонках часопіса "Беларусь" (№3 за 1991 г.) дырэктар саўгаса А.Лукашэнка быў такім радыкалам, такім заступнікам сялянства, гэтак хацеў даць калгаснікам зямлю і волю!..

Даў, называецца... Выходзіць, што мужыкі-сталічнікі са сваёй званіцы бачаць лепш, чым селянін са свайго падворку?

Адтуль, з той высокай званіцы, па праўдзе кажучы, гэтага мужыка і не відаць. Хто ведае, можа, дужа высачэзная тая званіца, а можа, сядзяць там падслепаватыя мужыкі-верхагляды?

Атрымліваецца, што дзяржаве, уладзе, рэжыму, не хочацца губляць рычаг уздзеяння на вёску. Няма рашучасці ні ў прэзідэнта, ні ў прэм'ер-міністра, ні ў міністра-аграрніка змяніць карэнным чынам жабрацкае становішча сялян. Можа, таму, што па-ранейшаму дзейнічае бальшавіцкі прынцып — кіраваць усім без выключэння. Шкада губляць сельскі электарат, які і сёння дастаткова не разабраўся (а можа, і не хоча разбірацца) у прычынах, якія клешчамі трымаюць яго на мяжы прыгоннага права. Дапускаю, што ва ўрадзе няма дастатковай упэўненасці, што там могуць справіцца з такімі рэформамі. Выгадней трымаць вёску на кароткім ланцужку. Затурканая, сонная, п'яная, існучая, як у перыядзе сярэднявечча, яна ў палітычным плане не ўяўляе для ўлады небяспекі. А вось выйдзе вёска з крытычнага застою, прачнецца дзякуючы рынку і волі, і тады селянін адчуе сябе сапраўдным гаспадаром. А з гаспадаром, вольным і самастойным, рэжыму ў такія гульні, як сёння, гуляць рызыкоўна.

Той-сёй можа сказаць, што ў вёсцы амаль не засталося людзей, якія б маглі стаць фермерамі, тымі гаспадарамі, якія маглі б дапамагчы калгасам і саўгасам нарэшце накарміць краіну. Так, засталося мала. Дык што — чакаць, пакуль яны ўсе павыміраюць? Няма ахвотнікаў — няма праблемы? Давайце зробім стаўку на тых, хто яшчэ ёсць. Ну, дайце ім зямлю, дапамажыце на першым часе, удыхніце ў іхнюю душу надзею (вытраўляць усё з душы ў нас навучыліся), кіньце зерне спадзеўкі маладым і здольным, што могуць вярнуцца з горада ў вёску. Ну, нешта ж трэба рабіць?!! Ну, рабіце што-небудзь! Што ж вы, мужыкі-сталічнікі, даруйце, як баран у новыя вароты, упёрліся ў калгасы і саўгасы? Хопіць спяваць пра шматукладнасць нашай эканомікі. Перастаньце, нарэшце, дрынкаць языкамі, а бярыцеся за справу!

Мне можа той-сёй запярэчыць: не ўсе з прыватнікаў змогуць як след абрабляць зямлю. Згодзен, не ўсе. Дапускаю нейкую долю браку. А сённяшнія калгасы і саўгасы? Ці ўсе яны дбайна адносяцца да зямлі? Яны засяваюць усе палі, але шмат гаспадарак збіраюць ураджай з 70—80 працэнтаў плошчы. На астатняе не хапае ні сіл, ні тэхнікі. А якія страты пры ўборцы?! Чамусьці сёння афіцыйныя ўлады гэтага не ахці як заўважаюць. Быццам так і трэба: дзе п'юць, там і л'юць. А ці можаце вы ўявіць сабе прыватніка, які гэтак жа неахайна адносіцца да вырашчанага ўраджаю? Не! Спасылкі аграрнікаў на тое, што прыватнік быццам бы пагубіць зямлю, — гэта прыцягнутыя за вушы прычыны, якія нібыта тлумачаць, чаму ў нас на вёсцы не развіваецца прыватны сектар да ўзроўню таварнай вытворчасці. Адны (аграрнікі) ставяць палкі ў колы, падманліва сцвярджаючы, што самі сяляне не хочуць браць зямлю, другія (вяскоўцы) усё больш і больш страчваюць надзею набыць статус сапраўднага гаспадара, набываючы з дапамогай дзяржавы статус прыгоннага селяніна. Што сёння не з вялікай ахвотай сяляне бяруць зямлю, то ўсё тут зразумела. Дзяржава на заканадаўчым узроўні не гарантуе селяніну надзейнасць ягонага становішча і не заахвочвае яго памкненні. Сваёй аграрнай палітыкай яна паставіла хлебароба ў вечную залежнасць ад калгаса. Гэта тупік, з якога трэба тэрмінова выбірацца. Як? Сёння ўжо цяжка адказаць на такое пытанне. У сёлетняе жніво прэзідэнт, інспектуючы ўборку ў Слуцкім раёне, выказаўся адназначна: мы выбралі калгасы і саўгасы. Хто "мы", няцяжка здагадацца. Дык хто ж сёння асмеліцца ўзяць у дзяржавы кавалак зямлі, калі прыярытэт па-ранейшаму аддаецца арцелям? Селянін — не дурань: ён разумее, што ў такой палітычнай сітуацыі, дзе зноў правяць бальшавікі, прэзідэнцкія ўказы і дэкрэты, мясцовыя "чырвоныя памешчыкі", дзе законы і Канстытуцыя наогул нічога не значаць для ўлады, дзе сёння так, а заўтра гэтак — рызыкаваць вельмі небяспечна. Светлая мара ў любы час абернецца бядой.

І дзіву даешся, што старшыні калгасаў, лідэры-аграрнікі, члены ўрада і нават сам аграрнік-прэзідэнт пераконваюць селяніна ў тым, што грамадскі сектар на вёсцы — адзіная сіла, здольная ратаваць нас ад голаду. І ў дадатак даволі сур'ёзна сцвярджаюць, што ўсё гэта і ёсць аснова дзяржаўнай улады на вёсцы. Здаецца, і пісьменныя мужыкі ў сталіцы, а ці то знарок, ці то ад прыроды такія "мондрыя", што так і стараюцца пад выглядам ратавальнікаў яшчэ больш утапіць вёску ў прыгонніцтве.

Што калгасы і саўгасы ў будучым не накормяць нас, то гэта, акрамя прэзідэнта і ўрада, разумее цяпер кожны. А вось што арцелі — аснова дзяржавы, то гэта варта было трымаць пад сакрэтам. Не, не таму, што гэта дзяржаўная тайна, а таму, што гэта, выбачайце, дзяржаўнае глупства. А такое напаказ выстаўляць не трэба.

Так што, мужыкі-сталічнікі, не займайцеся вы словаблудствам, а знайдзіце сабе больш карысную для вёскі справу. Хто б дзятла ведаў, каб не яго доўгі нос! А хто думае, што расказаў я вам пра жураўля на хвоі ды пра грушы на вярбе, не пагрэбуйце, прыязджайце да мяне на вёску. Я з мясцовымі мужыкамі павяду вас па хатах, па падворках, на палі сялянскія і арцельныя, а потым вернемся ў маю хаціну і ў ахвотку нагаворымся пра "положения и направленности" на вёсцы. Будзем успамінаць не Сен-Сімона, як спадар В.Новікаў, а дзядзьку Хведара і цётку Марылю, якія, як і іх далёкія продкі, па-ранейшаму трасуцца над кожнай капейкай, прагінаюць спіны і калені перад "чырвонымі памешчыкамі". Успомнім, што носяць яны да гэтага часу яшчэ сталінскіх часоў салдацкія, латаныя-пералатаныя бушлаты і клееныя-пераклееныя гумавыя боты. Што іх ад непасільнай работы на калгас і ўласную гаспадарку заўчасна згорбіла старасць і абступілі розныя хваробы. Што ад штодзённай п'янкі даўно белы свет здаецца шэрай ночкай, доля ператварылася ў ліха, а жыццё — у існаванне ссыльнага катаржніка.

Вернецеся дамоў зусім іншымі людзьмі...

Прыязджайце!..

в.Мазалі
Маладзечанскага раёна.

Стоп-кадр

Фотакарэспандэнта БелТА Мікалая Цітова можна папракнуць: вельмі ўжо статычны кадр. З другога боку — ці трэба нешта прыдумваць, калі здымаеш чалавека за працай? Няхай сабе ў лабараторыі Магілёўскага камбіната хлебапрадуктаў Марыны Шавялёнка пасада сціплая, але адказнасць вялікая. З кожнай партыяй зерня ў магазін, бярэм мы ў рукі яшчэ цёплы бохан духмянага хлеба. А каб ён быў менавіта такім, вось і даводзіцца Марыне ўважліва сачыць за якасцю зерня, якое паступае ў гэтыя дні з пяці раёнаў вобласці.

Жизнь как она есть

В Уручье доехать было просто невозможно...

В минувшие выходные жители столицы не без удивления отметили, что на улицах их любимого города стало мало общественного транспорта. Тем, кто в субботний вечер вышел из уютных квартир по важным делам, было не до шуток: люди опаздывали на поезда, не могли добраться до Комаровки. Но самое удивительное происходило в субботу поздно вечером, когда закончился футбольный матч между сборной Беларуси и Дании. В микрорайон Уручье, например, доехать было просто невозможно. С одиннадцати вечера и до полуночи в этот столичный микрорайон проследовало только три 41-х троллейбуса. И ни одного автобуса.

Что же произошло? Резко подскочившие цены на топливо таким образом сказались на жителях Минска?

В отделе организации пассажирских перевозок Мингорисполкома меня успокоили. Никаких вынужденных мер в виде постановлений или устных распоряжений в это время не выходило. В выходные дни общественный транспорт работал в своем обычном режиме. Оказывается, это просто стечение обстоятельств, что на нескольких маршрутах не наблюдалось автобусов. Да и вообще, как заверили меня в отделе, общественный транспорт в столице работает хорошо. И объем перевозок пассажиров в зимний период будет увеличен. Сегодня главная проблема для городских властей — это не то, за какие средства отремонтировать старенькие или купить новые машины, а как удержать на рабочем месте водителей. Они, не довольные своей заработной платой, которая в среднем составляет 6 миллионов белорусских рублей, увольняются...

Мария ЭЙСМОНТ.

Завод в хозяйство приедет по графику...

Первый и пока единственный на Брестчине передвижной комбикормовый завод заимели аграрники Дрогичинского района.

"Такие мини-заводы на колесах с успехом работают уже не одно десятилетие в Германии и Голландии, — сказал корреспонденту БелТА руководитель райсельхозпрода Федор Рапинчук. — Общими усилиями изыскали в районе 74 тысячи долларов и купили за границей собственный передвижной заводик. Закрепили его за одним из лучших наших хозяйств — совхозом "Закозельский", где подобрали грамотных операторов, изучивших современное компьютерное оборудование. Теперь по заявкам любого из хозяйств этот завод приезжает прямо на место и производит высококачественный комбикорм из зерна нового урожая". Производительность передвижного агрегата — 4 тонны комбикорма в час. По словам старшего оператора Виктора Кузьмича, уже обслужено семь хозяйств района. Например, колхоз "Советская Белоруссия" пополнил запасы своих концентратов на 90 тонн, а колхоз "Дружба" — на 60 тонн.

Хозяйственникам новинка приглянулась: не нужно кому-то отдавать свое зерно — весь процесс его переработки осуществляется прямо на глазах. К тому же сокращаются транспортные расходы. А продукцию передвижной агрегат выдает самого высокого качества. Это подтверждают и первые итоги работы животноводов. Директор совхоза "Закозельский" Николай Яковчик отметил, что, используя собственный комбикорм, животноводы нынче увеличили среднесуточные привесы скота на четверть и достигли уровня в 700 граммов. Таких показателей не наблюдалось уже давно.

Иван КУКСА, БелТА.

Национальный банк Беларуси установил новый порядок проведения торгов российским рублем на минской МВБ

С 7 сентября Национальным банком Беларуси установлен новый порядок проведения торгов российским рублем на минской Межбанковской валютной бирже. Они будут начинаться в 14.00, а не в 11.00, как торги остальными валютами (американским долларом, немецкой маркой и украинской гривной). Это связано с необходимостью более точного определения кросс-курса доллара к рублю на российском валютном рынке, который в последние дни подвержен сильным колебаниям. Одновременно, в связи с кризисом в банковской системе России, участники торгов обязаны теперь депонировать средства в российских рублях перед тем, как выставлять заявки на их продажу через биржу.

7 сентября биржевой курс российского рубля к белорусскому снизился на 700 пунктов и составил 3.000 рублей. За последние три недели он снизился в 2,3 раза.

Дмитрий ВЛАСОВ, БелаПАН.

Дожились!

На потребительском рынке Минска продолжается ажиотажный спрос на продовольственные и промышленные товары

На потребительском рынке Минска четвертую неделю продолжается ажиотажный спрос на продовольственные и промышленные товары, вызванный стремительным ростом курса американского доллара. В ряде торговых точек отсутствуют сахар, мука, крупы, растительное масло, отечественные макаронные изделия. Значительно возросла реализация аудио-, видео- и бытовой техники, одежды, обуви, других промышленных товаров. Очередной скачок цен зафиксирован на прошедшей неделе в неорганизованной торговле. Мука подорожала в среднем на 27 процентов (с 23.000/26.000 до 27.000/35.000 рублей за килограмм), макаронные изделия — на 23 (с 30.000/36.000 до 36.000/45.000 рублей), крупы — на 22 (в частности, гречневая — с 45.000/50.000 до 53.000/65.000 рублей), цитрусовые — на 21 (в частности, апельсины — с 55.000/65.000 до 70.000/80.000 рублей), импортные сигареты — на 20 (в частности, "L&M" — с 48.000/52.000 до 56.000/62.000 рублей за пачку), растительное масло — на 14 (с 98.000/110.000 до 118.000/120.000 рублей), сахар — на 12 (с 34.000 до 36.000/40.000 рублей), куриные окорочка — на 11 (со 120.000/130.000 до 138.000/140.000 рублей).

Дмитрий ВЛАСОВ, БелаПАН.

Дикость!

СТАЯ

Григорий засиделся в гостях: отмечали день рождения родственницы. Приехал на свой Партизанский проспект где-то после двенадцати.

Он не доехал одну остановку до дома, в котором живет. Решил прогуляться. Стояла хорошая погода, жена и дети гостили в деревне. Так что спешить домой не было смысла.

Но не прошел и ста метров, как из-за угла выскочила с криками группа молодых ребят, человек шесть-семь. Вдруг двое из них подскочили к нему и начали бить кулаками по лицу. Тут же подбежали остальные, повалили на землю и стали колотить ногами.

Все произошло так быстро и неожиданно, что Григорий не успел даже закричать. Он лишь согнулся в калачик, закрывая лицо руками.

Затем дебоширы схватили его за руки и потащили в подземный переход. Там вытащили из кармана деньги, сняли часы, начали стаскивать с пальца золотой перстень. Но он не слезал. Тогда один достал нож и стал отрезать палец. Григорий завыл от боли. Но то ли нож оказался тупым, то ли сопротивление Григория мешало, однако завладеть пальцем им не удавалось. Тогда срезали кожу и мясо с пальца и перстень все-таки стянули...

Григорий три недели пролежал в больнице после избиения. А тот палец вообще перестал сгибаться.

Кто же эти ночные разбойники? Учащиеся профтехучилищ, старшеклассники, молодые рабочие. Каждый днем занимался своим делом. Кто лучше, кто похуже. А вечером собирались вместе, чтобы побалдеть. При этом выпивали, бесились, медленно превращаясь в стаю, которая ближе к полуночи с гыгыканьем вырывалась на улицу, чтобы покуролесить и пограбить прохожих. Увидя одинокого путника, они тут же набрасывались на него и избивали, затем снимали ценные вещи, которые впоследствии продавали и покупали спиртное.

Вот как рассказывал на суде о подвигах своих дружков один из обвиняемых:

— Вечером собрались на квартире Олега. Сколько выпили, не помню. Когда кончилась водка, решили прогуляться по улице. Увидели мужчину, который свернул во двор. Сашка сразу побежал за ним. Мы — за Сашкой. Сашок ударил его по голове, повалил, и ребята стали бить. Я ударил ногой раз шесть-семь. Все били, и я бил. В карманах нашли только двадцать тысяч рублей. Взяли их, сняли куртку... Пошли дальше. Видим, стоит мужчина на остановке. Олежка подошел к нему. Ударил, тот упал. Подбежали мы, затащили за магазин. Я пару раз ударил ногой по лицу. Били и остальные. И у него карманы оказались пустыми. Приглянулся только ремень на брюках. Сняли.

Улавливаете логику? Сашка побежал, мы за ним. Он ударил мужчину, и мы стали бить его. Обычный стадный инстинкт.

Каждый из этих молодых людей в отдельности не опасен. Но собравшись вместе, они становились агрессивной и очень опасной стаей, которая все громила и крушила на своем пути. Каждый машинально делал то, что и дружки, абсолютно не задумываясь о последствиях. Рано или поздно, но это должно было привести к трагедии. И она вскоре случилась.

Послушаем одну свидетельницу:

— После работы я зашла к своему брату. Он очень добрый, хороший человек. Решили утром съездить на дачу. Но он на встречу не пришел. Это на него не похоже. Поехала к нему на квартиру. Входная дверь почему-то оказалась слегка прикрытой. Вошла. Кругом — погром. На полу валяется битая посуда, разбросаны вещи, словно здесь прошел ураган. В комнате на полу увидела брата. Он был сильно изрезанный ножом и мертвый. Хотела позвонить в милицию, но телефона почему-то уже не было. Позвонила из соседней квартиры.

Как же сюда попала стая? Вот что сообщил на суде один из обвиняемых:

— У нас была бутылка водки, но не было стакана. Сашок пошел в дом и принес пару рюмок. Выпили и сильно опьянели, так как это была уже не первая бутылка. Сашок понес рюмки хозяину, мы пошли за ним. Когда дверь открылась, зашли в дом. Там мужик телевизор смотрел. Ребята тоже примостились. А мы с Олежкой начали шарить по шкафам. Понравился ремень. Кореш подпоясался им. Тут вошел хозяин и начал возмущаться. А Сашок говорит: "Ребята, не слушайте его, шмонайте по хате". И сам вытащил шуфлядку и ляснул об пол. Между ними началась ссора. А мы шмонали. Вытряхивали из шкафов белье, посуду, шуфлядки. Я развернул пару раз ногой вещи, но ничего толкового не увидел. Видел только, как Сашок бежал с кухни с ножом в зал, где орал хозяин. За ним вбежали туда и другие. Началась драка...

Немало времени прошло, пока бандитами заинтересовалась милиция. Суд дал преступникам разные сроки отсидки: кому пять лет, кому десять... Словом, в городе стало меньше на одну разбойную группу. Но где гарантия, что на смену ей не появятся новые?

Владимир МАКАЛОВИЧ.
Минск.

ФЕРМЕР

СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

Издается при содействии фонда "Евразия".

№16(27)

Парады практыка

Калі асвоіце вузкія лехі, не будзе ў полі агрэхаў...

У "Народнай волі" (№135 ад 30.07.98г.) Я.Бурак і А.Зязюшка задаюць пытанне наконт тэхналогіі вузкіх лехаў Мітлайдэра. Я маю чатырохгадовы досвед працы па гэтай тэхналогіі, працавала з падручнікам (у перакладзе), напісаным доктарам Джэкобам Р.Мітлайдэрам. Мяне вельмі ўсцешыць, калі мой пераказ будзе каму-небудзь карысны.

Д-р Мітлайдэр звяртае ўвагу на дзве абавязковыя ўмовы для поспеху. Першая з іх — шчырая любоў да карміцелькі-зямелькі і ўвогуле нашага Сусвету. Другая — дакладнае выконванне ўсіх тэхналагічных прыёмаў, не выключаючы асобных аперацый. Трэба паважаць кожную расліну і ведаць, што ёй для назапашвання карысных элементаў патрэбны збалансаваны комплекс мінеральных рэчываў. Гэты комплекс закладзены ў рэцэпты, на якіх гатуюцца сумесі кармлення.

Падрыхтоўка палетка. Ніякай папярэдняй апрацоўкі зямлі накшталт восеньскай перакопкі па тэхналогіі Мітлайдэра не праводзіцца. Увесну, напярэдадні сяўбы, участак размячаецца. Адступіўшы ад краю і з тарцоў не меней за 60 см, невялікімі калкамі азначаецца градка шырынёй 45 см, а даўжынёй — як атрымаецца. Паміж калкамі нацягваецца шнур. Наступная градка робіцца праз 60—105 см. Ідэальнай лічыцца шырыня дарожкі ў 105 см. Галоўнае, каб градка мела гарызантальную паверхню, і вельмі пажадана, каб яна была размешчана з поўдня на поўнач і добра асвятлялася сонцам увесь дзень. Калі маецца схіл, то гарызантальная паверхня градкі забяспечваецца тэрасамі.

Як карміць. Тэхналогія Мітлайдэра дапускае выкарыстанне як арганічных, так і мінеральных угнаенняў. Няважна, адкуль расліна возьме неабходныя для яе жыццядзейнасці элементы. Важна, каб зыходныя матэрыялы **без астачы** змаглі быць ператвораныя ў бялкі, тлушчы і вугляводы. Я працавала з дапаможнікам, дзе абгрунтавана канцэпцыя ўнясення мінеральных угнаенняў. Перадпасадачнае кармленне складаецца з 2-х сумесяў.

Сумесь №1. Добра змяшаць 2,3 кг вапны з 30 г буры альбо 20 г борнай кіслаты і рассыпаць ручаёчкам пасярэдзіне вузкай градкі з разліку 100 г на 1 пагонны метр.

Сумесь №2 гатуецца з 3 кг азафоскі 16-16-16 ці нітраамафоскі 17-17-17 (маркіроўка на ўпакоўцы азначае пажыўныя рэчывы N, P, K), 450 г сульфату магнію, 5 г борнай кіслаты (альбо буры). Гэтая сумесь таксама рассыпаецца па вузкай градцы з разліку 90 г на 1 пагонны метр. Любая неабходная колькасць сумесяў №1 і №2 гатуецца ў вышэйназваных прапорцыях (сумесі можна гатаваць на тэрмін не болей 2-х тыдняў). Затым вузкая градка перакопваецца на глыбіню 15—20 см. Глеба старанна раўняецца граблямі, а па краях і з тарцоў градкі робяцца борцікі вышынёй 5—10 см з асновай 5 см. Калі нешта не зусім атрымалася, то борцік можна падправіць зваротным бокам грабляў. Гатовую градку трэба адразу ж засеяць, каб не перасохла глеба.

Пасеў (пасадку) праводзяць уздоўж унутранага боку борціка, адступіўшы 3 см ад асновы. Сяўба (пасадка) выконваецца ўздоўж аднаго (двух) борцікаў у залежнасці ад віду культуры. Напрыклад, бульба, буракі, морква засяваюцца з двух бакоў, а вось кабачкі, памідоры лепш размяшчаць з аднаго боку. Глыбіня пасеву па тэхналогіі Мітлайдэра складае 2,5 дыяметра насення. Адлегласць паміж раслінамі ў радзе залежыць зноў-такі ад культуры. Напрыклад, бульба садзіцца на адлегласць 30 см каліва ад каліва, памідоры — 70 см і г.д. Рэкамендуецца большасць культур садзіць расадай, апроч морквы, рэпы, рэдзькі. Гэта дазваляе за адзін сезон збіраць два ураджаі. На адной градцы садзіцца адна культура, каб потым не ўзнікала праблемы паліву, барацьбы са шкоднікамі і т.п.

Падкормка, захады супраць пустазелля. Праз 7—10 дзён пасля пасадкі (усходаў) раслін праводзіцца першая падкормка. Для гэтага сумесь №2 ручаёчкам рассыпаецца пасярод градкі з разліку 50 г на 1 метр, а затым добра праліваецца вадой. Паліў павінен быць дастатковым, але без "патопу". Лепей таксама не пырскаць на лісце і дарожку. Тэхналогія Мітлайдэра раіць на канец шланга накруціць анучу, моцна яе прывязаўшы. Пры такой падкормцы і паліве пустазелле зусім не прарастае пасярод градкі з-за высокай солевай канцэнтрацыі. Што ж да борцікаў, то там мала прарастае пустазелля, а з праросшым справіцца лёгка. Дастаткова матычкай альбо нават зваротным бокам грабляў у сонечнае надвор'е разварушыць борцікі, а потым сабраць іх зноўку. Пустазелле на дарожках зразаецца матычкай (не палоць!). Матычку называюць "касой", гэта значыць, яна павінна быць вострай, з доўгім лязом, з доўгай, добрай ручкай, каб з ёю працаваць стоячы, не гнучы спіну.

Наступная падкормка робіцца праз 7—10 дзён пасля першай. Агульная колькасць падкормак за сезон залежыць ад віда культуры. Напрыклад, для салата, радзіса толькі адзін раз, для бульбы, морквы, гароху — да чатырох, памідораў, перцаў — да васьмі. Лічбы ўмоўныя. За кожнай раслінай трэба назіраць, ходзячы па шырокіх дарожках. Кожны раз, калі расліна пачынае выглядаць зморанай, трэба яе падкарміць. Адначасова трэба памятаць, што перакорм яшчэ больш шкодны. Расліна сваім выглядам падказвае, чаго ёй не хапае.

Калі нестае мінеральнага жыўлення:

Прыкметы хваробы
Дыягназ
Як дапамагчы

Дрэннае развіццё сцяблін і лісця, адсутнасць пладоў, агульнае пажаўценнеАзотны голад50 г нітрату амон на 1 п.м

Чырвоныя і фіялетавыя колеры на верхняй паверхні лісця, барвовыя з фіялетавымі на ніжняй паверхні, дрэнная якасць пладоў Фосфарны голад 25 г дыялонійфасфату на 1 п.м

Бурыя сухія плямы на лісці, дрэнная якасць пладоў, дрэнны рост каранёўКалійны голад50 г хларыду калію на 1 п.м

Дрэннае цвіценне і плоданашэнне, дрэнны рост каранёў, "апёкі" на лісці, павялічаныя памеры лісцяўКальцыевы голад50 г нітрату кальцыю на 1 п.м

Пачарненне сарцавіны клубняў, адміранне вершалінных пупышакБорны голад2 г борнай кіслаты на 1 п.м

Тэхналогія Мітлайдэра звяртае пільную ўвагу на стан глебы. Істотна зніжаецца ўраджайнасць, калі:

а) высокая ступень засоленасці глебы (тут мае значэнне, якія солі і ў якой колькасці прысутнічаюць);

б) парушэнне кіслотна-шчолакавага балансу;

в) вельмі дрэнны дрэнаж, забалочванне;

г) нарэшце — адсутнасць пажыўных рэчываў у глебе.

Без корму ніякія тэхналогіі не дапамогуць.

Пра хімічную раўнавагу (кіслотна-шчолакавы баланс) лепей за ўсё спытацца ў спецыяліста, бо мала хто самастойна зможа зрабіць адпаведны аналіз.

Яшчэ доктар Мітлайдэр падкрэслівае неабходнасць вузкай градкі і шырокай дарожкі. Гэтыя асаблівасці правераныя на практыцы болей чым у 30 краінах свету на любых відах глебы. Пры адлегласці паміж градкамі 60 см для некаторых культур нацiну трэба будзе падымаць угору і вырошчваць культуру ў вертыкальным становішчы. Для гэтага патрэбныя калкі памерам 5х5 см і даўжынёй 3 м. Іх забіваюць у глебу на глыбіню 25 см у адзін рад з раслінамі на адлегласці паміж сабою 75—90 см. Паміж калкамі нацягваецца шнур. Па тэхналогіі Мітлайдэра калкі афарбоўваюцца ў белы колер. Вялікая ўвага надаецца рэгулярнаму і дастатковаму паліву раслін. У падручніку апісваецца аўтаматызаваны паліў. Для гэтага пластмасавыя трубы наразаюць на кавалкі, роўныя даўжыні градкі. Па трубе на трох прамых лініях, размешчаных пад вуглом 30^0 адна да другой, робяцца адтуліны сячэннем каля 1,6 мм. Труба кладзецца пасярэдзіне градкі (сярэдні рад адтулін накіраваны ўніз) і састыкоўваецца з падведзеным водаправодам. Пры любым спосабе паліву вада наліваецца на градку не болей 5 см.

Што да мяне, то я паліваю градкі бляшанкай з разліку 1 вядро вады на 3 пагонных метра градкі. Неаднаразова падкрэсліваецца неабходнасць трымаць агарод у чысціні без ужывання гербіцыдаў. Праз некалькі дзён пасля першага паліву з'яўляецца пустазелле. Вынішчаць яго трэба неадкладна, любая затрымка ў гэтай справе прывядзе да неабходнасці барацьбы з пустазеллем на працягу вегетацыйнага перыяду.

Найбольш эфектыўная мера барацьбы з пустазеллем — знішчэнне прарастаючага насення каля паверхні глебы. Таму не раяць глыбока ўскопваць, а таксама перакопваць дарожкі, бо пры гэтым насенне пустазелля застанецца ў ніжніх пластах глебы, дзе яно не зможа прарасці. Каб аблегчыць працу з тым пустазеллем, што ўсё ж прарасло побач з культурнымі раслінамі ў радках, тэхналогія Мітлайдэра раіць знішчаць яго шляхам накідкі тонкага пласту глебы на сцябліны культурных раслін.

Тэхналогія Мітлайдэра сцвярджае, што з моманту з'яўлення расліны на свет клапаціцца пра яе трэба пастаянна. Для нармальнага росту і развіцця расліны неабходна:

— кожны дзень паіць вадой,
— кожны тыдзень падкармліваць,
— трымаць агарод у чысціні,
— пры неабходнасці праводзіць абрэзку, пасынкаванне. Кожны несвоечасова абрэзаны пасынак — гэта ў далейшым лішні клопат, у тым ліку пра тое, як засцерагчыся ад фітафторы.

Напрыканцы крыху пра шкоднікаў. Пра тое, як з імі змагацца, у тым ліку без ужывання ядахімікатаў, можна знайсці ў многіх дапаможніках па агародніцтве. Тэхналогія Мітлайдэра раіць выкарыстоўваць інсектыды, аднак, памятаючы, што гэта атрута і для чалавека.

Людміла СУДЗІЛОЎСКАЯ.

Стоп-кадр

ПО "Минский тракторный завод" — крупнейшее предприятие в мире по выпуску колесных тракторов. На долю ПО "МТЗ" приходится 8—10% мирового рынка тракторов в своем классе. ПО "МТЗ" входит в семерку самых крупных экспортеров тракторов. Производственные мощности: выпуск тракторов до 100.000 штук в год.

На снимке: *новинка МТЗ.*

Читатель — газета

Как приобрести "экзотические" саженцы?

"Фермера" я читаю почти регулярно, всякий раз стараюсь не упустить очередной номер. Все без исключения статьи поучительны, интересны. Вот и статья М.Шломы на тему садоводства тоже интересна. Но плохо другое. И я думаю, что выражу мнение многих. Как я понял, в питомнике М.Шломы в Витебской области растут "экзотические" сорта саженцев. А почему бы не указать его номер телефона, чтоб можно было заранее согласовать проблемы купли-продажи тех или иных саженцев?

На мой взгляд, спецвыпуск "Фермер" должен играть более весомую роль в оказании помощи в приобретении рассады, саженцев, семян, в особенности — начинающим фермерам. К примеру, на своих страницах помещать купон бесплатного объявления на соответствующую тематику. Думаю, что авторитет вашей газеты еще более повысился бы в наших читательских глазах.

Николай БОРИСИК.
Пинский район.

Ваш вопрос — наш ответ

Как научиться "общаться" с пчелами?

С удовольствием прочел в "Фермере" письмо пчеловода Евгения Сушкевича. Понимаю, к пчелам нужно относиться с душой, это благородные создания. Но еще больше меня заинтересовал новый улей, созданный Сушкевичем.

Евгений Иванович согласен передать каждому желающему чертежи улья с полным технологическим описанием их изготовления. Думаю, нас, таких желающих, наберется немало. И не лучше ли через газету подробно рассказать об особенностях ульев конструкции Сушкевича?

Валентин СУГАК.
Минский район.

От редакции:

Предложение читателя принято. Тем более что подобных писем в редакционной почте немало.

Мы обязательно свяжемся с автором изобретения — усовершенствованного улья — и в одном из ближайших номеров расскажем об отличиях и новшествах "улья Сушкевича".

Хранение

Чтобы не гнил картофель...

Для хранения картофеля переслаиваю его листьями рябины (красной) — и он не гниет.

Может, этот прием всем известен, но мало кто им пользуется, а вблизи деревень (когда там народу было много), ветки на веники для скота не резали, а снимали только листья. Берем ветку (ивы, березы и т.д.) у основания, как бы обхватываем вкруговую ладонью, и скользим к верхушке. Листья в руке — почки на ветке. Дети ежегодно заготовляли таким образом лист для овец, кур, телят. Лист сушили на сарае.

Дарья ЕВТЕЕВА.

Технологии

Два урожая чеснока и бульбы

Сажаю чеснок в два этажа на глубину 13—14 см и 5—6 см друг над другом. Урожай в полтора-два раза выше с одной и той же площади.

Картофель сажаю рядами через 90 см, в ряду — через 40 см. С 0,7 сотки собрал 28 бадей картошки, в том числе 1 бадью мелочи.

Убираю клубни в первой декаде октября, когда стоят солнечные дни. Посадочные клубни (местный сорт Белоярский розовый — ровный, как огурцы перезрелые, с мелкими глазками) сажаю совместно с бобами в землю, удобренную древесной золой. Окучивать такие ряды легко, что избавляет меня (пока) от колорадского жука, которого мои соседи-садоводы постоянно собирают.

Михаил СЛОВЦОВ.

Не верите — проверьте

Высококачественную, производительную и доступную по цене для фермеров и коллективных хозяйств республики сельскохозяйственную технику выпускают на Лунинецком ремонтно-механическом заводе. Здесь же изготавливаются запасные части для разных сельхозмашин.

На снимке: *заместитель начальника техотдела Олег Петрович Заика и конструктор Павел Николаевич Курилкович работают над модификацией дисковой бороны БДТ-3.*

Фото Романа КОБЯКА, БелТА.

Советы

И крыжовник чистый, и смородина без мучнистой росы

Вот как мне удалось справиться с мучнистой росой на крыжовнике и смородине: осенью срезаю за 2 недели до уборки картофеля всю ботву и раскладываю ее под кустами смородины, а под крыжовник — ботву томатов. Кусты стоят чистые. Получаю хороший урожай. Ботва действует и как мульча. Исчезла также огневка. А цветную капусту накрываю старыми ведрами, соцветия получаются белые, большие и чистые, без гусениц.

Инна ЯКОНШИНА.

Попробуйте

Огурцы прямо на... компосте

Я беру большой ящик и ставлю в конце огорода. Туда складываю траву, очистки картошки, все отходы сельскохозяйственной продукции (листья капусты, редьки и пр.). Все это собираю с ранней весны до поздней осени. А на следующий год я из лесу приношу землю и засыпаю в ящик сверху. В ящик мы сажаем огурцы и поливаем. Земля промокает, трава начинает преть. И компост получается, и урожай огурцов отличный.

Владимир ЯВОРСКИЙ.

Как бороться с проволочником

Весной разложить кусочки картофеля, присыпать землей и установить палочки, обозначающие эти "ловушки". Периодически проверять их, собирать заселенные личинками проволочника кусочки картофеля и сжигать их, регулярно укладывая новые кусочки.

Немножко химии

Проволочник исчезает из почвы, если обработать посадки марганцовокислым калием и мочевиной (карбамидом). Поскольку раствор марганцовки эффективен и в борьбе с **фитофторой**, то я использую и тот, и другой препараты на ранних стадиях вегетации, когда угроза накопления нитратов еще незначительна, если разумно использовать азотные удобрения: 20 г карбамида на 10 л воды.

Проволочник повреждает не только картофель, но губит и рассаду, высаженную в грунт, — он проделывает отверстия в стебельке рассады на уровне почвы.

Если вы высадили рассаду, а дня через 3 (или через неделю) она лежит, как подкошенная, — это тоже проделки проволочника.

При высадке рассады в грунт я выливаю от 0,5 до 1,0 л раствора марганцовки густо-розового цвета.

Через неделю я поливаю ее раствором карбамида (20 г на 10 л воды).

Третья подкормка — в начале образования завязей — составляется из настоя коровяка (1:10) и настоя золы (2-литровые банки на 10 л кипятка, затем развести 1 л этого отвара ведром воды) и нейтрализует использованный ранее раствор мочевины.

Галина ОРЛОВА.

Перенимайте

Чудо-молоко. Материнское... И теленок как теленок

Одно время мы, как и все, сразу же отнимали телят от коровы, а в результате у них происходило нарушение пищеварительной системы, начинались болезни и прочее. Решили в этом году не отнимать, а оставить под коровой.

Вначале подпускали к корове на первое молоко, через 2 недели — на среднее, а еще через 1,5 месяца — в конце дойки.

Результаты превзошли все ожидания. У коровы не было мастита.

Теленок после отъема не страдал расстройством желудка, так как уже привык вместе с матерью есть те корма, что получала она, а главное, в свои четыре месяца теленок догнал по весу и росту шестимесячных, выкармливаемых искусственно. Молока хватило всем.

Элла ЧЕРНОГУЗОВА.

Отчего появляется тля?

Появление тли на растениях сигнализирует: а) об избыточном внесении азотных удобрений, б) о недостатке калийных удобрений.

Поэтому при появлении тлей достаточно подкормить растения калийным удобрением или в крайнем случае опрыснуть раствором любого жидкого мыла.

Марина МАРТЫНОВА.

Знаете?

И кролики любят... посидеть на полочке

Я содержу кроликов в клетке. Однажды случайно оставил там доску шириной 150 мм на расстоянии 30 см от пола клетки. Придя с работы, удивился — почти все десять сидели на полочке. Оставил, укрепил — соответственно, улучшились условия содержания, как бы увеличилась площадь пола клетки.

Александр БАШКИРОВ.

Опыт

...А три свиньи лучше!

На основании личного опыта: легче держать трех свинок по 6 месяцев, чем двух годовалых поросят. Они более мясные, едят столько же, а забивать, разделывать, перевозить и продавать легче. Летом можно кормить крапивой, причем свежей, не запаривая, как это многие делают. Пол мы присыпали опилками или древесной стружкой. Траву, сено поросята съедали полностью. Загон состоит из двух частей: для сна — теплый невысокий, крытый отдельной крышей загончик, с двойными дощатыми стенками, внутри — опилки; объемом 1,5х2,5х1 м приблизительно. Там тепло и в -40^{0}С. Другая — большая, где они гуляют, едят — в общем сарае. В теплой части на подстилку можно положить в мороз солому или сено, поросята сами устроят себе гнездо.

Сергей СИЙПАЛА.

Учтите

И хрюшам пиво полезно

Если ваша свиноматка должна вот-вот опороситься, напоите ее бутылкой пива, и она будет вести себя спокойней, меньше будет стресс. Особенно это важно при первом опоросе, когда еще толком не знаешь, как свинка себя поведет.

Дмитрий СУББОТИН.

Позаимствуем?

Расходы малые, а мясо дорогое и вкусное...

Весной покупаю молодых козликов (они гораздо дешевле коз), которые уже едят траву. Летом откармливаю их и режу, пока они не повзрослели и не начали пахнуть. Расходы небольшие, а мясо очень вкусное. Козлика покупаю за 80—100 тысяч рублей, а чистого мяса получаю 15—18 кг.

Сергей КОШЕЛЕВ.

Как это делается?

Подземный зимний сад

Соорудить и содержать подземный зимний сад просто и недорого, потому что в основе его лежат естественные изолирующие свойства почвы. В своем саду я применяю еще и отопление, что позволяет мне собирать гораздо более щедрые урожаи овощей.

Вот как можно построить конструкцию, которая защитит ваши посевы от зимней непогоды. Прежде всего выкопайте яму размером 122 х 122 см и глубиной 45 см в каком-нибудь хорошо защищенном месте (например, рядом с домом), где не скапливается дождевая вода. Положите на дно слой изолирующего материала (например, пенопласта) толщиной в 2,5 см, сверху насыпьте слой песка толщиной в 2,5 см, а поверх положите термопрокладку-коврик с электрическим подогревом. Сверху насыпьте слой смешанной с компостом почвы толщиной 10—12 см, и ваш подземный сад готов!

В каждом квадрате подземной грядки посадите разные зимостойкие культуры. На этом каждом отдельном квадрате 30,5 см х 30,5 см вы можете посадить 16 растений редиса, 9 растений шпината, 4 растения петрушки, 4 кочешка салата, 9 растений репы, 25 сеянцев лука-резанца, 16 растений шаровидной моркови (например, сорта Тумбелина), 9 растений кольраби или 4 растения листовой капусты. После посадки насыпьте вокруг основания растений измельченные сухие листья для дополнительного утепления. После этого возьмите конструкцию, прикрепите к ее внутренней поверхности пузырчатый пластик (этот упаковочный материал обожают с треском "хлопать" дети), а снаружи накройте ее плотным прозрачным пластиком. Таким образом ваш утепленный каркас будет надежно защищен с обеих сторон. Поместите его над подземным садом, следя за тем, чтобы не оставалось щелей, открывающих доступ холодному воздуху. При сильных холодах используйте термопрокладку-коврик. При положительных температурах использовать подогрев нет необходимости. Теперь надо лишь время от времени поднимать крышку для проверки состояния ваших посевов (а если понадобится, для подкормки и полива) и, конечно, для сбора урожая — в разгар зимы!

...И частник державу кормит

Трудолюбие, внимание к людям и обаяние немало помогают в работе молокосборщице из деревни Ревятичи Березовского района Марине Киктюк (на снимке). За день она закупает для государства у частников до полутора тонн молока.

Фото Романа КОБЯКА, БелТА.

Ответственный за выпуск Виктор СВИРКО.

Стоп-кадр

Отец Матвея Васильевича Николюка долгие годы работал пасечником и умер здесь же, на пасеке. И тринадцать лет назад ее принял сын — Матвей Васильевич. Живет он в деревне Старое Заболотье Малоритского района. Пасечник ухаживает за 50 "общими" ульями да за своими сорока. Мед с пасеки обычно реализуется среди местных жителей, а часть продается государству.

Фото Романа КОБЯКА, БелТА.

Трывожна!

Чаму браты Іокшы не пайшлі ў школу?

Прайшоў ужо амаль тыдзень з пачатку новага навучальнага года. Але 1 верасня не селі за парты мінчане Аляксандр і Зміцер Іокшы...

Нядаўна мне давялося прысутнічаць на пасяджэнні камісіі па справах непаўналетніх ва Фрунзенскім РАУСе. "Дарослыя, сядайце! Дзеці, устаць!" — строга загадала старшыня камісіі Тамара Рыгораўна Цярошкіна. Разглядалася пытанне братоў Іокшаў, якія ў новым навучальным годзе не пайшлі ў школу на заняткі...

...А пачыналася ўсё так. Калісьці Зміцер і Аляксандр вучыліся ў беларускамоўных класах 166-й мінскай школы. У мінулым годзе клас малодшага, Зміцера, быў пераведзены на рускую мову навучання. Амаль усе бацькі пад націскам альбо без яго напісалі заяву, каб іх дзеці атрымлівалі "рускамоўную" адукацыю. Тады бацькі перавялі Зміцера ў беларускамоўны клас 48-й школы. У раённым адзеле адукацыі гарантавалі, што гэты клас не зачыніцца. Але праз год у новай школе пачалася тая ж самая гісторыя. І зноў большасць бацькоў напісалі заявы. "Народная воля" не раз ужо распавядала, па якіх сцэнарыях "апрацоўваюць" бацькоў на напісанне такіх заяў. І Зміцеру зноў прапанавалі змяніць школу. Але здарылася так, што самая бліжэйшая ад яго дома знаходзіцца ў экалагічна небяспечным раёне. А іншыя — у Кунцаўшчыне ці Вяснянцы. А жывуць Іокшы на Танкавай вуліцы. І тады Зміцер і яго бацькі вырашылі: "Хопіць!". Хопіць кожны год кідаць хлопчыка з адной школы ў другую, з аднаго калектыву ў другі, з аднаго раёна ў іншы. Ён мае канстытуцыйнае права вучыцца на сваёй роднай мове. І дзеля гэтага адзінаццацігадовы хлопец не павінен кожны дзень ездзіць у школу праз увесь горад.

Тое ж самае здарылася і з класам ягонага старэйшага брата Аляксандра. Яшчэ адна беларускамоўная выспа ў чарговы раз знікла ў сталічнай 166-й школе...

Такім чынам, хлопцы разам з іх бацькам аказаліся ў Фрунзенскім РАУСе на пасяджэнні камісіі па справах непаўналетніх. У дзённіку старэйшага "злачынцы" Аляксандра няма ніводнай чацвёркі — адны пяцёркі, Зміцер таксама добра вучыцца. Я ўяўляю сабе, што адчувалі гэтыя хлопцы, калі, стоячы, глядзелі ў суровыя твары жанчын, на людзей у пагонах. Іх бацьку тлумачылі, што яго жаданне навучаць дзяцей толькі на беларускай мове можа закончыцца тым, што яны могуць наогул не атрымаць адукацыю. А Іван Мікалаевіч Іокша ў адказ прыводзіў словы міністра адукацыі Стражава, які казаў, што, калі нават адзіны вучань жадае вучыцца на беларускай мове, — ён будзе мець такую магчымасць.

"Калісьці мне ў школе сказалі: "Едзьце ў Кунцаўшчыну, Вяснянку. Там для вас, беларусаў, ёсць спецыяльныя школы". У мяне складваецца такое ўражанне, што нас аб'ядноўваюць у гэтыя школы, каб пэўным структурам было лягчэй адсочваць і беларускамоўных дзяцей, і іх бацькоў, — узрушана гаворыць Іван Мікалаевіч Іокша. — Хутка ў нас будуць беларускія гета..."

На камісіі прысутнічала і намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце 48-й школы Алена Аляксандраўна Пугач. На яе думку, дзеці павінны вучыцца ў той школе, наведваць якую яны самі жадаюць.

Сёння ўжо 9 верасня. Аляксандр і Зміцер Іокшы не ідуць на заняткі ў школу. Яны разам з бацькамі цвёрда вырашылі адстойваць сваё канстытуцыйнае права.

Як вырашыцца лёс хлопчыкаў, якія жадаюць атрымаць адукацыю толькі на роднай мове? Ці будзе мець водгук гэты пратэст? Ці знойдуцца людзі, якія цвёрда і ўпэўнена скажуць: "Хопіць!"?

Сапраўды, на Беларусі ніколі не павінна быць беларускіх гета.

Ганна СОУСЬ.

Советы специалиста

Свежая рыба из собственного пруда

Рыбу можно выращивать в прудах, устроенных на небольших речках, ручьях, балках, если перегородить их земляной плотиной. Родниковая, речная, грунтовая, снеговая, дождевая вода скапливается на огороженном участке и образует пруд различной площади и глубины в зависимости от рельефа, уклона местности и площади водосбора. Глубина пруда плотины — 2—5 метров. Средняя глубина для карповых прудов — 0,7—1,0 м. Русловые пруды строят одиночными или каскадом, что дает возможность перебрасывать воду из верхнего пруда в нижний. Лучший материал для плотины — суглинок. Нельзя использовать подзол, жирную глину, песок, илистые грунты, чернозем. При замерзании и оттаивании в глине образуются трещины, и во время паводка плотину может разломать. Плотина из песка пропускает воду. Илистые грунты неравномерно оседают и дают много трещин, чернозем легко размывается. Чтобы связать массу плотины с грунтом на всем протяжении плотины, на подошве вырывают две или три параллельные канавки 35 см шириной и 20 см глубиной. Канавки заполняются тем же грунтом, который идет на строительство плотины. Эту массу утрамбовывают и только потом приступают к отсыпке плотины.

Подошва плотины должна быть вдвое шире ее высоты, гребень равен половине высоты. Откосы плотины находятся к плоскости подошвы под углом в 50^0. После отсыпки плотина должна осесть, для чего потребуется полгода — год.

Важное значение отводится и устройству ложа пруда. Оно должно быть ровным, с незначительным уклоном к водоспуску. Ямы и бочаги следует засыпать, а пни, крупные камни, столбы, деревья удалить. По ложу пруда устраивается рыбосборная сеть в виде елочки. Для полного спуска воды в теле плотины устанавливают донный водоспуск, обычно шахтный, типа "Монах", основу которого составляет донная труба-лежак, по которой вода из пруда выходит через стояк, шахту. Предусматриваются также водосборные сооружения для пропуска излишних вод, рыбоуловители, рыбозащитные сооружения, водопадающая и сбросная сети.

Если в вашем распоряжении есть техника, пруд можно выкопать. Так, для устройства пруда площадью в 0,25 га и глубиной в 2 м нужно вынуть до 500 кубов грунта. При этом следует учесть, что такой пруд будет довольно трудно полностью обловить. Пруд площадью в 0,5 га выкопал у себя на участке фермер В.Гриев из подмосковной деревни Жаворонки в 1993 году. Пруд заполнялся талыми водами через трубу, пропущенную через дамбу.

На озерах, карьерах, где глубина достигает 8—10 м, можно устанавливать садки. Промышленность выпускает садковую линию ЛМ-4 ставропольского завода на 104 садка. Площадь одного садка — 12 $м^2$. В ВНПО по рыбоводству в качестве понтонов используют подвесные топливные баки от самолетов. Устанавливают также и стационарные садки: забивают в дно сваи, на которые прикрепляют садки. Желательно иметь запас садков, так как в летнее время они быстро обрастают.

Зарыблять пруды желательно годовиком карпа весом не менее 25—30 г, тогда осенью можно получить товарную рыбу в 500 г и выше. Годовиков можно приобрести в рыбоводных хозяйствах, где есть зимовальные пруды. Пруд фермера Гриева был зарыблен годовиками средней массой 70 г, завезенными из Электрогорска. Перевозили их на молоковозе ГАЗ-53 с применением кислорода (был израсходован 1 баллон). Если рассчитывать на использование только естественных кормов, то при плотности посадки 500—1000 штук продуктивность составит 1—3 ц/га.

Для фермеров более подходит полуинтенсивная форма прудового хозяйства. Здесь пруды частично удобряются (чаще вносится навоз), рыбу во вторую половину вегетационного сезона подкармливают зерноотходами, применяется совместное выращивание нескольких видов рыб. При такой постановке дела можно получить 5—10 ц/га товарной рыбы при плотности зарыбления 1,5—3 тысячи шт/га годовиков карпа.

Интенсивная форма ведения хозяйства предусматривает резкое увеличение выхода рыбы с гектара водной площади до 20—25 ц/га, а на юге до 50—60 ц/га за счет применения уплотненных посадок карпа (5—7 тысяч шт/га) и растительноядных рыб (3 тысячи шт/га), систематического удобрения прудов и кормления рыбы кормами, сбалансированными по комплексу питательных веществ, при соблюдении всех требований биотехники прудового рыбоводства. Такая форма ведения хозяйства подойдет специализированной рыбной ферме. Кроме традиционного карпа, в прудах можно выращивать растительноядных рыб. Карп питается в основном донной растительностью, белый толстолобик — фитопланктоном, пестрый — зоопланктоном. Белый амур утилизирует высшую водную растительность. При выборе объектов прудовой культуры учитывается спрос потребителей. Некоторые рыбы не обладают высоким темпом роста, но пользуются спросом из-за хороших вкусовых качеств (линь) или из-за невысокого содержания жира (щука). Щуку в небольшом количестве используют в пруду как добавочную рыбу, так как в основном она употребляет в пищу ослабевшую и мелкую рыбу.

Чтобы повысить рыбопродуктивность пруда, надо вносить навоз как самое доступное для фермера удобрение. Применяют хорошо перепревший навоз крупного рогатого скота, конский, свиной, птичий, а также свежий. Для новых прудов норма внесения — 10—15 т/га. На плодородных почвах вносят 3—5 т/га. Вносить навоз желательно по ложу пруда перед залитием, а затем по воде с месячным интервалом.

Для кормления рыбы применяют корма растительного и животного происхождения, содержащие все необходимые питательные вещества: протеины (белки), жиры, углеводы, а также витамины и минеральные вещества. В качестве корма для рыбы используют жмыхи, шроты, отходы бобовых культур (бобов, сои, гороха, вики, люпина), животные корма (рыбную, кровяную, мясокостную муку, сушеное мясо моллюсков), отходы зерновых культур, отходы мукомольной промышленности (сметки, мучная пыль, отруби) и прочие отходы сельхозпроизводства.

Специализированные рыбные корма выпускают комбикормовые заводы в Белгороде и Ростове-на-Дону. Можно использовать и свиные комбикорма, они наиболее подходят для кормления карпа. Кормят рыбу 1—2 раза в сутки, желательно рано утром и вечером. Устраивают кормовые площадки (на неглубоких местах) или кормовые столики (вбивают столбик, по которому скользит площадка 1,0x1,0). С помощью веревок столик поднимается и определяется поедаемость. Если корм хорошо поедается, суточную норму увеличивают. Расход корма распределяется по месяцам (1% от общего количества): май — 5%, июнь — 25%, июль — 30%, август — 35%, сентябрь — 5%.

При температуре воды ниже $+10^0$ интенсивность питания карпа резко снижена.

У фермеров должно вызвать интерес карпо-утиное хозяйство, которое обеспечивает эффективное использование водной площади. Утки удобряют рыбоводный пруд. На 1 га мелководья содержится 200—250 уток. Место кормления рыбы ограждают от уток. При выгуле скороспелых пород утки достигают убойного веса через 65—70 дней, поэтому вполне возможен выгул двух партий уток.

Владимир ЧАГАЙ, ихтиолог, специально для "Фермера".

ШАШКИ

"Коленвал"

Именно так можно охарактеризовать комбинационный удар, проводимый белыми при своей очереди хода в концовке кандидата в мастера спорта из Пинска Александра Коготько.

Белые: простые b4, f4, f6, g3, g5, h6 (6).

Черные: простые b6, d2, d4, e3, f8, h8 (6).

Итак, белые начинают и выигрывают. Свои решения присылайте по адресу: 220030, г.Минск, ул.Энгельса, 34а, редакции газеты "Народная воля", "Шашки".

Минск, сентябрь 1955 г.

В начале пятидесятых годов Всесоюзный спорткомитет официально признал как вид спорта международные (стоклеточные) шашки. Начали проводиться первые турниры в республиках, тренировочные всесоюзные соревнования.

Первый чемпионат СССР прошел в Ленинграде в 1954 году. Чемпионом стал киевлянин Исер Куперман (сейчас проживает в США), набравший 13 очков из 17 возможных. Представитель Беларуси Макс Шавель (в настоящее время живет в Израиле), набрав 9 очков, разделил 6—9 места.

На следующий год второй чемпионат СССР состоялся в сентябре в Минске. Семнадцать участников в течение трех недель вели спор за звание чемпиона. В итоге к финишу с одинаковым результатом — по 11 очков — пришли И.Куперман и М.Шавель.

Интересно, что в личной встрече минчанин, играя белыми, сумел одолеть своего грозного соперника, поймав на дебютную ловушку.

Вот как это произошло.

1. 31—26 19—23 2. 37—31 14—19 3. 41—37 10—14 4. 46—41 05—10 5. 31—27 20—24 6. 34—30 24—29 7. 33:24 23—28 8. 32:23 18:20 9. 30—25 20—24? (Делая этот естественный позиционный ход, черные попадаются на незаметную комбинацию.) 10. 25—20! 14:25 11. 27—22 17:28 12. 26—21 16:27 13. 38—32 27:38 14. 43:05. Через несколько ходов черные сдались.

По положению чемпионата между двумя победителям через месяц состоялся дополнительный матч за звание чемпиона. Он принес победу киевлянину со счетом 4,5:3,5.

Макс Шавель стал серебряным призером.

Впереди дополнительный матч

В голландском городке Дутенхеме прошел чемпионат мира среди девушек (1979 г.р. и младше) по международным (стоклеточным) шашкам, в котором приняли участие представительницы России, Голландии, Украины, Польши, Франции, Монголии, Литвы, Эстонии и Беларуси.

Нашу республику представляла чемпионка Беларуси среди женщин восемнадцатилетняя минчанка Людмила Волкова.

Турнир проводился по швейцарской системе в девять туров. Людмила сыграла очень успешно. Семь партий она выиграла, одну проиграла и одну свела вничью. В итоге, набрав 15 очков, разделила первое-второе места с голландской шашисткой Линдой Снидерс.

В ноябре текущего года между ними должен состояться дополнительный матч за звание чемпионки.

Пожелаем успеха нашей спортсменке!

Борис АГАШИН, мастер спорта.

Футбол

Ничья! Как много в этом слове...

EURO 2000

Стартовый матч отборочного цикла чемпионата Европы-2000 против датчан стал для белорусской сборной событием, безусловно, примечательным. Наконец-то наша команда прервала свою многоматчевую проигрышную серию в официальных встречах, длившуюся аж с октября 1996 года. Наконец-то добротная игра, которую в последнее время демонстрировала сборная, во что-то материализовалась. И потому, наверное, можно понять ликование и радость наших тренеров и игроков после финального свистка немецкого арбитра. Для них эта нулевая ничья была с привкусом победы.

К матчу соперники подошли не без потерь. Причем у датской команды они оказались, пожалуй, повесомее, чем у белорусов. Так, отсутствие завершивших свое выступление за сборную знаменитых братьев Лаудрупов чего стоит. Кроме того, в последний момент сломался острый форвард Санд. Что касается белорусской команды, то микротравмы помешали сыграть Сергею Герасимцу и Александру Чайке. Они не были включены даже в число запасных. Зато появление в стартовом составе Мирослава Ромащенко, в последнее время не имевшего игровой практики из-за травмы, оказалось отчасти неожиданным. Как рассказал на послематчевой пресс-конференции главный тренер Михаил Вергеенко, выход на поле был важен для Мирослава прежде всего в психологическом плане. К тому же он сам попросился выйти на игру, пообещав "перепахать все поле". Правда, последствия травмы все же сказались, и в конце первого тайма его пришлось заменить, но обедни он не испортил.

Большим подспорьем в игре с датчанами для наших футболистов стали, несомненно, заполненные почти до отказа трибуны минского стадиона "Динамо". 35 тысяч зрителей пришло поддержать родную сборную. При таком зрительском антураже в родных стенах сборной Беларуси приходилось играть лишь однажды — в памятном матче против сборной Голландии в июне 1995 года. Тогда было на две тысячи больше.

Тут, конечно, не последнюю роль сыграли и символические цены (60—80 тысяч) на билеты. И все же соперник белорусов стоил того, чтобы на него посмотреть. Как-никак, а в Минск приезжал экс-чемпион Европы и восьмая команда мира по итогам недавнего мирового первенства во Франции. Тем более, еще свежи впечатления от яркой и зрелищной игры датчан в матчах против Нигерии и Бразилии. Так что интерес к матчу был повышенным. Причем ажиотажные настроения царили не только у касс стадиона, но и в станах команд. Было очевидно, что земляки Гамлета приехали в Минск исключительно за победой и любой другой результат их вряд ли устроит. С другой стороны, и белорусы покорную роль боксерской груши исполнять явно не собирались. Более того, многие не скрывали своих намерений побороться за победу. Естественно, что при столь ошеломляющей поддержке болельщиков просто грех было выступить плохо. И белорусы не ударили в грязь лицом. Похоже, наконец-то пришло осознание того, что можем достойно противостоять грандам.

Превосходство над датчанами особенно заметно было в первом тайме. Неплохие шансы для взятия ворот имели Владимир Маковский, Сергей Гуренко и Василий Баранов. Но, увы, распечатать легендарного Петера Шмейхеля белорусам не удалось. В то же время датчане нанесли свой первый удар по воротам Андрея Сацункевича лишь на 26-й (!) минуте. Правда, уже после перерыва они сумели перехватить инициативу и были близки к победе. В одном из моментов от неминуемого гола команду спас Андрей Островский, вынесший мяч из пустых ворот. И все же команда выстояла, завоевав вполне заслуженное очко.

На послематчевой пресс-конференции тренер белорусов Михаил Вергеенко отметил, что действиями своих подопечных остался доволен. "По сегодняшней игре результат закономерен. Игра нам удалась. Правда, в основном больше с точки зрения организации обороны, чем атаки. Во втором тайме преимущество было у датчан. У них более сыгранная команда, потому что еще в июле ее костяк выступал на чемпионате мира во Франции. Над нами довлел результат, что и сказалось на нашей игре после перерыва." Естественно, что совершенно противоположным было настроение у наставника датчан Бу Юханссона. "Мы в общем-то знали, что нам придется нелегко, так оно и получилось. Белорусские футболисты показали хороший футбол, и я думаю, что и у остальных команд по подгруппе также будут проблемы, как и у нас", — отметил он. Осталось только напомнить, что свой следующий матч белорусы проведут 14 октября на выезде против сборной Уэльса, уступившей дома в стартовом туре итальянцам со счетом 0:2.

Состоялись отборочные матчи и в других группах. Приводим их результаты.

Группа 2. Грузия—Албания—1:0, Греция—Словения—2:2, Норвегия—Латвия—1:3. **Группа 3.** Финляндия—Молдавия—3:2, Турция—Северная Ирландия—3:0. **Группа 4.** Армения—Андорра—3:1, Украина—Россия—3:2, Исландия—Франция—1:1. **Группа 5.** Швеция—Англия—2:1, Болгария—Польша—0:3. **Группа 6.** Австрия—Израиль—1:1, Кипр—Испания—3:2. **Группа 7.** Словакия—Азербайджан—3:0, Венгрия—Португалия—1:3. **Группа 8.** Ирландия—Хорватия—2:0, Босния—Эстония—1:0, Македония—Мальта—4:0. **Группа 9.** Литва—Шотландия—0:0. Фареры—Чехия—0:1.

Дмитрий ЕРМАК.

Стоп-кадр

Полет.

ШАХМАТЫ

Из шахматной классики

Л.Куббель

Белые: Кре5, Фb1, Ch7, Ке7(4).

Черные: Kph8, пп. e6, g7(3).

Мат в 2 хода.

Предлагаем вниманию любителей шахматной композиции двухходовую задачу-миниатюру выдающегося мастера шахматной композиции Леонида Куббеля (1894—1942). Попробуйте найти ее решение. Свои ответы присылайте по адресу: 220030, Минск, ул.Энгельса, 34а, редакции газеты "Народная воля", "Шахматы".

Сверьте решение

Двухходовка Л.Лебедева (опубликована 1.07.): **1. Фе5!**

Задача В.Шинкмана ("Народная воля" за 22.07.): **1. Фh8!** 1...Кр:g2 2. Се3 Крf1. 3. Фh3x, 1...Кс3 2. Се3+Кр:е3 3. Фd4x, 1...Крg3 2. Се3 Кр:g4 3. Фh3x.

Миниатюра С.Демидюка

(опубликована 31.07.): 1. Фf2!

Свои ответы прислали: Олешкевич, Богдан, Андреюк (Гродно), Краило (Брест), Мигаль (Кобрин), Короткевич (Барановичский район), Панкратенко (Лиозненский район), Галко, Сазанович (Гомель), Матвеев (Жлобинский район), Марченко (Могилев), Курнев (Солигорский район), Герасимчик, Зверев, Кучерук (Минск).

После турнира — матч

Как известно, в декабре в Лас-Вегасе (США) пройдет очередной чемпионат мира по так называемой нокаут-системе, внедренной президентом ФИДЕ Кирсаном Илюмжиновым. Сейчас в разных странах завершаются отборочные зональные турниры чемпионата. Один из них проходил в азербайджанском городе Шеки. В нем приняли участие 12 спортсменов из Беларуси, Азербайджана и Молдовы. Они вели борьбу за единственную путевку в Лас-Вегас. Наша республика в этом турнире была представлена международными гроссмейстерами Алексеем Александровым (Минск), Алексеем Федоровым (Могилев) и экс-чемпионом Беларуси международным мастером Германом Кочетковым. Основная борьба за победу развернулась между дуэтом белорусских гроссмейстеров и сильнейшим шахматистом Молдовы Виорелом Бологаном. Соперники обменялись ударами. Федоров победил Александрова, но проиграл Бологану, который, в свою очередь, уступил Александрову. В итоге на финише впереди оказались наши шахматисты А.Федоров и А.Александров, набравшие по 9 очков из 11 возможных. Всего пол-очка уступил им В.Бологан, занявший третье место. К сожалению, неудачно играл Г.Кочетков: 2,5 очка, дележ 11—12 мест.

Между Алексеем Федоровым и Алексеем Александровым, согласно положению, в Минске был проведен дополнительный матч. Убедительную победу со счетом 3:0 одержал Алексей Федоров.

Крымінал

Адстрэльваліся да апошняга патрона

Небяспечная ўзброеная бандыцкая групоўка з трох злачынцаў, якія займаліся грабяжамі на дарогах, больш не будзе прадстаўляць небяспекі для нармальных людзей. Да гэтага часу банда займалася дзёрзкім промыслам на аўтатрасе Масква — Рыга, у асноўным нападаючы на вадзіцеляў-дальнабойшчыкаў. Калі супрацоўнікі Полацкага ГРАУС у садружнасці са сваімі калегамі з латвійскай паліцыі выйшлі на след групоўкі для затрымання, злачынцы адкрылі агонь. Неўзабаве ў час перастрэлкі ўдалося схапіць аднаго са зламыснікаў.

Зразумеўшы, што нічога добрага ім не свеціць, двое другіх бандытаў кінулі на дарозе сваю іншамарку, а самі са зброяй — аўтаматам і пісталетам — пабеглі ратавацца ў лес. На іх пошук і затрыманне былі прыцягнуты буйныя сілы, нават узняўся ў неба міліцэйскі верталёт. Напрыканцы дня пошукаў злачынцы былі злоўлены. Да таго ж ім не было сэнсу супраціўляцца далей, бо яны расстралялі ўсе патроны. Ніхто з удзельнікаў затрымання з боку міліцыі, на шчасце, не пацярпеў.

Уладзімір ШАЎКОЎ.

Среда, 9 сентября

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь!
08.00, 13.00, 15.00, 17.45, 00.35 Новости.
08.15 Окружающий мир.
08.45 Потребительская корзина.
09.00 ТВ — школе. Изобразительное искусство. 5-й класс.
09.20 Око. О рекламе и не только...
09.40 Компьютерный полигон.
10.00 Многоголосие.
10.35 Сериал "Династия-2. Семья Колби".
11.30 Видимо-невидимо.
12.30 "А музыка звучит...".
13.15 Док. сериал "Голливудские хроники".
14.30 "Все про все".
15.10 Видеокурс французского языка.
15.35 Сериал "Девочка и океан".
16.00 "5х5".
16.30 Судьба моя и надежда.
16.55 Футбол. Чемпионат Беларуси. "Днепр-Трансмаш" (Могилев) — "Динамо" (Минск).
18.55 Сериал "Династия-2. Семья Колби".
19.50 Белорусский хит-парад.
20.00 "Сегодня с вами...".
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 "Киностружка".
22.15 Х/ф "Кристина" (США, 1983 г.).
23.55 Королевская охота.
00.50 Темная комната. "Достоверно".

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.25 Новости.
08.15 Сериал "Роксолана — пленница султана".
09.00 "Тема".
09.45 В мире животных.
10.20 Домашняя библиотека.
10.25 Джентльмен-шоу.
11.15 "Вместе".
14.20 Мультсериал "Тин-Тин идет по следу".
14.45 "Классная компания".
15.15 Зов джунглей.
15.40 Сериал "Новые приключения Синдбада".
16.10 "...До шестнадцати и старше".
16.30 "Вокруг света".
17.20 Сериал "Роксолана — пленница султана".
18.00 Футбол. Чемпионат России. "Спартак" — "Тюмень".
18.50 "Спокойной ночи, малыши!".
20.00 Время.
20.40 Х/ф "Анна Каренина".

РТР

06.00 Доброе утро, Россия.
08.15 Дежурная часть.
08.30 "Марьина роща".
08.55 Нефть.
09.00 На заметку.
09.05 Товары — почтой.
09.10 Сериал "Санта-Барбара".
10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести.
15.15 "Позвоните Кузе!".
15.30 Сериал "Первые поцелуи".
16.35 "Башня".
17.05 Кроссворд.
17.35 Сериал "Доктор Марго".
18.30 "Марьина роща".
19.30 Подробности.
19.45 "Два рояля".
20.30 Боевик Дж.Траволты "Навахо блюз" (США).
22.05 Сериал "Агата Кристи. Пуаро".
23.30 Дежурная часть.
23.45 Горячая десятка.

КУЛЬТУРА

07.05, 13.00, 19.30, 23.00 Новости культуры.
07.25 Д/ф "Михаил Ромадин. Из дневника художника".
08.20 "Гость другого поколения".
08.45 Музыкальный экспромт.
09.00, 11.00, 15.00, 17.00 Новости.
09.05 Петер Штайн. Режиссер в меняющемся мире.
10.05 "Дом на Волхонке". Фильм 7-й.
10.35 "Окно".
11.05 "Русская усадьба".
11.35 "Поэтические позвонки".
11.50 "Жены гениев".
12.25 Видеофильм "Юрий Долгорукий, хау ду ю ду?".
13.15 "Без визы".
13.30 "С потолка".
13.55 "Царская ложа".
14.35 А.Аверченко. "Литератор".
14.45 Вместе с Фафалей.
15.05 Сериал "Школьный учитель".
15.45 "Лукоморье".
16.10 Мне снится Ясная Поляна.
17.05 "2003".
17.10 Академия спорта.
17.30 "Дом на Волхонке". Фильм 8-й.
18.00 "И свет во тьме светит". Телеспектакль. 1-я с.
19.15 Чудо-сказка.
19.50 "Кто мы?".
20.20 "Все превращается в стихи".
20.45 После новостей...
21.05 "И свет во тьме светит". Телеспектакль. Ч. 2-я.
22.25 Вспоминая конкурс им. П.И.Чайковского.

НТВ

05.00 Сегодня утром.
08.10 Сериал "Ее звали Никита".
09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
09.15 Х/ф "Поезд вне расписания" (1985 г.).
10.30 Мультфильм "Как стать большим".
10.40 "Среда".
11.20 "Старый телевизор".
13.15 Сериал "Любовь и тайны Сансет Бич".
14.00 Сегодняшко.
15.15 "Улица Сезам".
15.45 Сериал "Удивительные странствия Геракла".
16.35 Сериал "Доктор Куин, женщина-врач".
17.30 Впрок.
17.40 Криминал.
18.40 Герой дня.
19.00 Х/ф "Война и мир". Фильм 3-й "1812 год".
20.40 "Куклы".
21.40 Сериал "Ее звали Никита".
22.40 Сегодняшко.
23.15 Сегодня в полночь.
23.40 Ток-шоу "Сумерки".
00.05 "Футбольный клуб".

8-й канал

18.00 Программа Кеннета Копланда.
18.30 Мультпланета.
19.00 Х/ф "Тихие шаги смерти".
20.00 Аэробика "Новый Эдем".
20.30 Вечарніца.
20.45 Сериал "Горец".
21.45 Формула безопасности.
22.15 Боевик "Убийственная внешность".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. В. Харужай, 13. Падпісаны ў друк у 21.00. Фармат А-2. Тыраж: суботні — 61 050, у астатнія дні — 55 000 экз.Заказ №1073